Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

30 декабрь, чоршанба № 253 (504). 1992 йил.
Сотувда эркин нархда.

• *Ҳокимлар ҳисоб бермоқдалар*

ЗАМОН — ИНТИЛГАННИКИ, ИШЛАГАННИКИ, ИЗЛАНГАННИКИ

Аввал хабар берганимиздек, халқ депутатлари Хоразм вилоят Кенгашининг навбатдаги XII сессиясида «Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XI сессияси якунлари ва вилоят ҳокими фаолиятининг 1992—1993 йилларга мўлжалланган дастури бўйича олиб борилаётган ишлар ҳақида»ги масала кўриб чиқилди. Вилоят ҳокими М. Жуманиёзовнинг маърузаси тингланди.

Сессия шунингдек халқ депутатлари вилоят Кенгашининг аввалги сессиясидан кейин вилоят ҳокими қабул қилган қарорларни тасдиқлади. Кўрилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилди.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари К. Н. Тўлаганов, республика Олий Кенгаши Ёшлар билан ишлаш қўмитаси раиси А. Аъзамхўжаев қатнашдилар.

Вилоят Кенгашининг бугалги сессиясига тайёргарлик анча эрта бошланди. Ҳамма шаҳар ва районларда халқ депутатлари кенгашларининг сессиялари ўтказилиб, ҳокимлар ҳисоботи тингланди. Ноиблар уларнинг фаолиятига ошкора ва холисона баҳо бердилар. Бу йиғинларда нафақат тегишли ҳудуд ҳокимлари, балки, вилоят раҳбарларининг фаолияти ҳам эл назаридан ўтди, тегишли баҳосини олди. Кўпгина сессияларда ҳокимлик тизими — бошқарувнинг бемуқобил ва энг самарали услуби эканлигига алоҳида урғу берилди. Муаммолар, нуқсонлардан кўра кўпроқ ютуқлар, янгиликлар, яхши тажрибалар ҳақида мулоҳаза юритилди. Сўзамолликлар эса бўлмади ҳисоб.

Катта кўпчиликнинг фикри ва мулоҳазасини ифодаловчи фикрни Эгамберган ота Искандаровнинг тилидан эшитдик. У киши — Ўзбекистон Маҳалла хайрия жамғармаси вилоят бўлимининг раиси, вилоят Кенгаши депутати, айни пайтда мазкур Кенгашнинг ёшлар билан ишлаш комиссиясининг раиси:

— «Эндиги йиғинлар сунъий ёки кимларнингдир хоҳиш-иродаси асосида ўтмайди. Борни-бор, йўқни-йўқ, дейишга аллақачон ўрганиб қолганмиз. Башарти турмушимиз ўта оғир, нарх-наво чор атрофимиздаги даражадан баланд бўлганида уни рўй-рост айтган, раҳбарларимизни огоҳлантирган бўлардик. Ҳозир эса бунга ҳожат йўқ. Негаки, юртимизда тинчлик, осойишталик ҳукмрон. Бозорларимизда ҳам хийла тўкинлик. Куни кеча қабул қилинган янги Конституция — халқ ва ҳокимиятни ўзаро жипслаштириш, гарови. Одамлар давлат халқ учун яшаётгани ва халққа хизмат қилаётганини англаб турибди. Мустақил республикамизнинг инсонпарварлик сиёсати, раҳбарлар фаолияти элга маъқул келаётгани боиси ҳам шу. Халқ кимнинг кимлигини бир пасда фаҳмлайди. Эзгуликни қадрлайди, қўллайди. Аксинча қилмиш-қидирмишларни эса кечира олмайди».

...Минбардан мажлис аҳлини қаноатлантирадиган сўзлар кўпроқ айтилди. Шу билан бирга турлича ва ҳатто айрича нуқтаи-назарлар, фикр-мулоҳазалар ҳам баён этилди. Ҳоким М. Жуманиёзовнинг маърузасида тилга олинган фактлар, рақамлар, далил ва таҳлиллар эса шубҳасиз катта қизиқиш уйғотди. Маърузани тинглаб, вилоят ҳаётига оид воқеа ва янгиликларнигина мустақил Ўзбекистон танлаб олган демократик ва инсонпарварлик йўли яқинда қабул қилинган биринчи Конституциямиз, қолаверса, ўн бир ойдан буён фаолият кўрсатаётган ҳокимлик тизимлари халқимизга нима бераётгани ва нималар бера олишини яққол ҳис этдик.

Ҳоким республика раҳбариятининг демократик, ҳуқуқий ва иқтисодий жиҳатдан ривожланган давлат барпо этиш борасидаги

(Давоми 2-бетда).

ИРМОҚЛАР ДАРЁГА ҚЎШИЛАДИЛАР

МУСТАҚИЛЛИК БАЙРАМИ КУНИ ТУҒИЛГАН ИККИ ЧАҚАЛОҚҚА ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ СОВҒАЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

1 сентябрь куни республикамизда 130 чақалоқ истиқлолнинг бир йиллик шодиёналари, фахру ғурурига тўлиб-тошган юртимиз билан юзлашди. Оқлик ва эрк йўргагига олинди. Улардан иккитасига ота-оналари не улуғ ниятлар билан Исломжон деб исм қўйдилар.

Куни кеча республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг жажжи исмдошларига совғалар топширилди. Туҳфани ҳадя этиш маросимида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Мавлон Умрзоқов, Ўзбекистон халқ депутати, Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиғи Қулаҳмад Ризаев ва бошқалар қатнашдилар.

Чилонзор районидаги Маданият маҳалласининг Корней Чуковский кўчаси 29-хонадонида истиқомат қилувчи Муҳаммадсолиҳ Обиджоновлар бундан тўрт ой муқаддам туғилган учинчи фарзанди — Исломжон Обиджонов келажаги билан энг қутлуғ ниятларини боғлашганди. Совғаларни қабул қилиб оларкан, полвонтойнинг онаси Ферузахон Обиджонованинг ҳаяжонлари чексиз эди.

— Раҳмат, — дейди у. — Ҳаммаси учун раҳмат. Ўғлимиз изли-қутли бўлиб туғилди. Юртимиз ободлиги шарофатидан дунёга келажак ҳар бир фарзандга мана шундай тақдир насиб этишига ишонаман.

Собир Раҳимов районидаги Аҳмад Югнакий маҳалласида истиқомат қилувчи Ҳолиқовлар хонадонига район ҳокими Қудратилла Рафиқов бошчилигидаги меҳмонлар карнай-сурнай садолари остида ташриф буюришди. Асомиддин ва Дилоромхон Холиқоваларнинг ҳам учинчи фарзанди — кенжатой Исломжоннинг пойи қадами қутлуғ келди. Оилага уч хонали уйнинг калити, катта гилам ва совға-саломлар топширилди.

Йилимизнинг саноқлигина онлари қолмоқда. Лекин шу сўнгги кунлар ҳам одамлар қалбида абад ёрқин хотира бўлиб қоладиган инсонийлик, саховат, меҳр-мурувват, оқибатлилик удумларимиз билан сайқалланмоқда. Зеро, катта дарёларга ирмоқлар ҳам қўшиладилар.

Ҳ. ҲАЙИТМЕТОВА,
М. УЛУҒОВА.

Музрабод туманидаги Абдулла Набиев номли хўжалик пахтакорлари бу йил 2 минг 35 гектар майдондан 6 минг 160 тонна қимматбаҳо хом ашё йиғиштириб олишди. Айни кунларда хўжаликда келгуси йилга замин яратилмоқда.

СУРАТЛАРДА:
1. Ҳам бригадир, ҳам механизатор Муҳаммади Қораев кунига 8—10 гектар ерни ағдармоқда.
2. Механизаторлар Муҳаммади Қораев, Шодмон Диёров ва Абдураҳмон Тангриқулов.
3. Шудгорлаш пайти.

И: ХЎЖАЕВ олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«ХАЛҚ СЎЗИ» МУХБИРЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ ХАБАРЛАРИДАН

ОЗИ—ЧЕТГА, КЎПИ—ЎЗИМИЗГА

Задарё туманидаги «Наманган» давлат хўжалигида қурилган «Оқ қум» фабрикаси спорт костюмлари, жинси ва майка тикиб чиқара бошлади.

«ТОШКЕНТ—КОТТОН» Ўзбекистон-Италия акционерлик кампанияси барпо этган корхонага бичилган матолар, ип, безак буюмлари ва ёрлиқлар, ҳатто тайёр кийимлар жойланадиган халтачалар ҳозирча Италиядан олиб келинаяпти. Ҳадемай фабрика эҳтиёжига керак нарсаларни ўзи тайёрлайдиган бўлади.

Янги корхонанинг яна бир афзаллиги шундаки, маҳсулотнинг оз қисми четга чиқарилиб, кўпи ўзимизда, асосан, давлат савдоси орқали сотилади.

КЎЙЛАКБОП МАТО ОЛИНАДИ

Ўзбекистон ҳудудида кўплаб қўшма корхоналар очган «Корера» фирмаси таърифга муҳтож эмас.

ИТАЛИЯНИНГ бу машҳур фирмаси Бухоро туманидаги Усмон Юсупов номли хўжаликда 40 миллион сўм сарфлаб «Чақмоқ» тикувчилик фабрикаси қуриб берди. Юздан зиёд хотин-қиз касб ўрганишга киришди. Фабрика тўла қувват билан ишлай бошлагач, ҳар ойда уч мингта эркаклар фикон қўйлаги тикилади.

Шу ернинг ўзида пахтадан кўйлакбоп мато олиш йўлга қўйилгунча, хом ашё Италиядан келтирилади.

БУ УЙЛАРДА БАХТИЁР ЯШАШ МУМКИН

Қўрғонтепа туманидаги «Савай» хўжалиги аҳолиси баҳорги табиий офат зарарини кўрмагандай бўлиб қолишди.

ВИЛОЯТ қурилиш ташкилотлари хўжалик аҳолиси учун 65 та кўп қаватли уй қуриб беришди. Янги йил арафасида яна 13 та коттежнинг калити эгаларига топширилади.

Ҳамма уйлар ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлангани, томорқаси, боғи борлиги, мол ва парранда боқиш учун алоҳида жойлар ажратилгани табиий офатдан зарар кўрганлар кўнглини кўтарди.

НОМ ҚЎЙИШ ЗАРУРАТМИ Ё ЎЙИН?

Фарғоналиклар ҳар куни эрталаб уйдан чиққанларида кўчамизнинг номи ўзгармадимикин, дея ҳадиксирайдиган бўлиб қолдилар.

ҲАММА ЕРДА бўлганидек, ўзбек тилига давлат тили мақоми берилгани Фарғонада ҳам яққол сезилди. Чунончи, шаҳардаги Коммунист кўчаси — Самарқанд, Фрунзе кўчаси — Шарқ, К. Маркс кўчаси — Аҳмад Фарғоний бўлди. Аммо бу номлар кимларгадир ёқмаган кўринади. Орадан кўп ўтмай, Самарқанд кўчасида Маҳмуд Қосимов, Шарқ кўчасида генерал Скобелев номлари ёзилган тахтачалар пайдо бўлди.

Қизиқ, кўчаларга қайта-қайта ном қўйиш ўйини фарғоналикларга қанчага тушди экан?

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

1993 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН МЕҲНАТ ҲАҚИ, НАФАҚАЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАРНИНГ МИҚДОРЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Республика аҳолисининг ижтимоий муҳофазасини янада кучайтириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида иш ҳақи ва меҳнат нафақасининг энг оз миқдори даражаси 1,25 баравар оширилсин ва уларнинг энг оз миқдори 2500 сўм қилиб белгилансин.

2. Ушбу фармонда белгиланган энг оз иш ҳақига ва меҳнатга ҳақ тўлаш борасида жорий қилинган ягона тариф сеткасига мувофиқ бюджетдан пул билан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотлар ходимларининг тариф ставкалари ҳамда лавозим окладлари 1,25 баравар оширилсин.

3. Фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромадларининг энг паст даражаси ойига 2500 сўм миқдорида белгилансин.

4. Ҳозир амалда бўлган барча турдаги нафақаларнинг миқдори 25 фоиз оширилсин.

5. Олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ҳамда кийим-бош ва овқат билан таъминланмайдиган ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 1,25 баравар кўпайтирилсин. Талабаларнинг ошхоналари ва буфетларида тушлик овқатларнинг қийматидан 50 фоизли чегирмалар сақлаб қолинсин.

6. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги иш ҳақини, нафақалар ва стипендияларни оширишга мазкур фармонда кўзда тутилган харажатларни пул билан таъминлаш манбаларини аниқласин.

7. Хўжалик ҳисобидаги бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар ушбу фармонда белгиланган энг оз меҳнат ҳақи миқдорини ана шу мақсадлар учун ўз маблағлари манбаини қидириб топишларига қараб жорий этсинлар.

8. Вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, бюджетдан пул билан таъминланадиган ташкилотлар ва муассасалар меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартлари ўз вақтида жорий этилишини таъминласинлар.

9. Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки Республика корхоналарига, ташкилотлари ва муассасаларига иш ҳақи ўз вақтида тўланишини таъминловчи чоралар кўрсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 29 декабрь.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Республика Президенти Ислом Каримов 1993 йилнинг яқинлашаётгани ва мустақил Ўзбекистоннинг биринчи конституцияси қабул қилингани муносабати билан расмий қабул маросими ўтказди. Маросимга Тошкентдаги дипломатия ваколатхоналарининг вакиллари, давлат ва жамоат арбоблари, олимлар, адиблар, санъат усталари таклиф этилди.

(ЎзА).

ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТА МАЖЛИСИ

Тошкент давлат шарқшунослик институтида «Ўзбек терминологиясининг шаклланиши ва ривожланишида шарқ тилларининг ўрни» мавзуидаги илмий- амалий анжуманни ўтказиш ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлди. Унда Республика Вазирлар маҳкамаси ҳузуридаги Атамашунослик қўмитасининг раиси О. Ёқубов, Ўзбекистон фанлар академияси тилшунослик институтининг директори, ЎзФА мухбир аъзоси А. Ҳожиев, таниқли шарқшунос ва тилшунос олимлар сўзга чиқишди. Анжуман келаси йил апрель ойида ўтказиладиган бўлди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «1993 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН МЕҲНАТ ҲАҚИ, НАФАҚАЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАРНИНГ МИҚДОРЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИГА

ШАРҲ

Президентнинг фармонига биноан 1993 йил 1 январдан бошлаб Ўзбекистон Республикасида иш ҳақи ва меҳнат нафақасининг энг оз даражаси 1,25 баравар оширилади ва уларнинг энг оз миқдори ойига 2500 сўм қилиб белгиланади.

Фармоннинг халқ хўжалиги тармоқларидаги ходимлар моддий аҳволини яхшилашга қаратилганини қайд этиш билан бирга бу ҳужжатнинг бош мақсади аҳоли барча табақаларининг, айниқса талабалар ва нафақадорларнинг ижтимоий ҳимояланишини кучайтиришдан иборат эканини таъкидламоқ керак. Барча турдаги нафақалар 1,25 баравар оширилади, бундан 2,5 миллиондан ортиқ нафақадор манфаат кўради:

Олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ва билим юртларининг ўқувчилари олаётган стипендиялар 1,25 баравар кўпаяди. Улар учун тушлик овқатлар қийматидан 50 фоиз чегирмалар сақлаб қолинади. Натижада стипендияларнинг миқдори ўрта ҳисобда: олий ўқув юртлари талабалари учун 2020 сўм, техникум ўқувчилари учун — 1570 сўм ҳамда кийим бош ва овқат билан таъминланмайдиган ҳунар-техника билим юртлари ўқувчилари учун 1050 сўм бўлади.

Фармонга мувофиқ фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромадлари энг паст даражаси ойига 2000 сўм ўрнига 2500 сўмга етказилади. Иш ҳақининг энг оз миқдорини ошириш тўғрисидаги фармон меҳнат ҳақи бўйича ягона тариф сеткаси жорий этилган бир пайтда қабул қилинди. Энг оз иш ҳақи миқдори ойига 2500 сўм қилиб белгиланиши халқ хўжалигидаги барча ишловчилар учун тариф ставкалари ва мансаб окладларини, шу жумладан бюджет маблағи билан таъминланадиган муассаса ва ташкилотлардаги тариф ставкалари ва мансаб окладларини айни бир вақтда 1,25 баравар кўпайтиради.

Газеталарнинг шу йил 29 декабрь сонида вазирлар маҳкамасининг «1993 йил 1 январдан бошлаб меҳнатга ҳақ тўлашнинг ягона тариф сеткасини жорий қилиш тўғрисида»ги қарорига берилган шарҳда амалдаги 2000 сўм энг оз иш ҳақи миқдорига асосланиб, тариф ставкалари ва мансаб окладларининг ҳисоб-китоблари мисол тариқасида келтирилган эди.

Иш ҳақининг энг оз миқдори 2500 сўмга етказилиши муносабати билан тариф ставкалари ва мансаб окладлари ўзгаришини яққолроқ кўрсатиш учун ўша мисолларнинг ўзи келтирилади:

Машинасозлик корхонасининг 6-разрядли ишчиси учун ягона тариф сеткасига мувофиқ тариф коэффициенти 1,88 қилиб белгиланган. 2500 сўм миқдоридаги энг кам иш ҳақи бўйича тариф ставкаси 4700 сўм (2500x1,88) қилиб белгиланади. Олинган тариф ставкасининг миқдори учун 1,10 га тенг бўлган тармоқ коэффициенти қўлланилади. Натижада мазкур ишчининг тариф ставкаси миқдори (4700x1,1) 5170 сўмни ташкил қилади ёки 1,25 баравар ортади.

4-разрядли ғишт терувчи учун 1,52 тариф коэффициенти белгиланади, тармоқ коэффиценти эса 1,28 ни ташкил этади. 2500 сўм миқдоридаги энг кам иш ҳақи бўйича ғишт терувчининг тариф ставкаси 4864 сўмни ташкил этади (2500x1,52x1,28).

Биринчи тоифадаги малакали ўқитувчи 8-разрядга мансуб бўлади, тариф коэффициенти — 2,32. 2500 сўм миқдоридаги энг кам иш ҳақи бўйича тариф ставкаси 5800 сўм бўлади (2500x2,32).

Биринчи тоифадаги малакали врач — 9-разрядга мансуб бўлади, унинг учун тариф коэффициенти 2,54 қилиб белгиланади. 2500 сўм миқдоридаги энг кам иш ҳақи бўйича унинг тариф ставкаси 6350 сўмни ташкил этади (2500x2,54).

Иш ҳақи, нафақа ва стипендияларни ушбу фармонда кўзда тутилган тарзда ошириш харажатлари 1993 йилнинг ўзида 60,2 миллиард сўмдан ортиқроқ бўлади, шу маблағнинг 35,7 миллиард сўми бюджет ҳисобидан ва 24,5 миллиард сўми нафақа жамғармасидан берилади.

Вазирлар маҳкамасининг илгари қабул қилган 1993 йилда «Ўзбекистон Республикаси истеъмол бозорини ҳимоя қилиш тўғрисида ва 1993 йил 1 январдан бошлаб меҳнатга ҳақ тўлашнинг ягона тариф сеткасини жорий қилиш тўғрисида»ги қарорлари билан бирга ушбу фармон республика аҳолисининг ижтимоий ҳимояланиши янада кучайишини таъминлайди.

НАВОИЙ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ СЕССИЯСИ

Халқ депутатлари Навоий вилоят Кенгашининг сессияси бўлди. Унда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ўн биринчи сессияси якунлари ҳамда вилоят ҳокимлигининг 1993 ва кейинги йиллардаги вазифалари муҳокама этилди. Вилоят ҳокими А. Айдарқулов шу ҳақда маъруза қилди.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг муовини А. Возненко сўзга чиқди.

(ЎзА).

pct

PT. PRIMA COMEXINDO

ИНДОНЕЗИЯНИНГ
PT. PRIMA COMEXINDO
ФИРМАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР, ЎЗБЕКИСТОН ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИ, ЎЗБЕКИСТОН ҒАЛЛА МАҲСУЛОТЛАРИ ВАЗИРЛИКЛАРИ ВА САВДО АССОЦИАЦИЯСИ ТИМСОЛИДА ЎЗ ШЕРИКЛАРИНИ ЯНГИ ЙИЛ БИЛАН ТАБРИКЛАЙДИ ВА УЛАРГА РАВНАҚ, ОИЛАЛАРИГА БАХТ-САОДАТ ҲАМДА ОМАД ТИЛАЙДИ.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

АУДИТОРЛИК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

Ушбу Қонун Ўзбекистон Республикаси ҳудудида мулкдорлар ва давлатнинг мулкий манфаатларини ҳимоялашга кўмаклашувчи мустақил молиявий назорат тизимининг ҳуқуқий асосларини белгилаб беради.

1 БЎЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Аудит

1. Аудит — муайян ваколатлар берилган шахслар аудиторлар (аудиторлик фирмалари) томонидан хўжалик юритаётган субъектларнинг молиявий ҳисоботлари тўғрилигини, улар амалга оширган молиявий ва хўжалик операциялари Ўзбекистон Республикасининг қонунлари ҳамда бошқа меъёрий ҳужжатларига қай даражада мувофиқлигини, шунингдек мукаммаллиги ва асослилигини, бухгалтерия ҳисоб-китоби ва бошқа молиявий ҳисобот юритишга доир талабларга қай даражада монандлигини текшириш мақсадида ўтказиладиган молия ҳужжатларининг экспертизаси ва таҳлилидир. Аудит шунингдек консальтингни — мижоз билан шартнома асосида хизматлар кўрсатишни ўз ичига олади.

2. Аудиторлик фаолияти махсус ваколат берилган давлат идоралари томонидан хўжалик субъектлари фаолияти устидан назорат қилинишининг ўрнини босмайди.

2-модда. Аудитор, аудиторлик фирмаси

1. Аудитор — белгиланган тартибда аудиторлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини олган ва аудиторларнинг касб-кор рўйхатига киритилган мутахассисдир.

2. Аудиторлик фирмаси — юридик ёки жисмоний шахс томонидан тузилган, белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган ўз уставига кўра фаолият соҳаси аудиторлик хизматлари кўрсатишдан иборат бўлган корхонадир.

Аудиторлик фирмалари кичик корхоналар, масъулияти чекланган жамиятлар ва бошқа ташкилий-ҳуқуқий шаклдаги корхоналар тарзида тузилиши мумкин, очиқ турдаги акциядор жамиятлар бундан мустасно.

3. Аудиторлар ва аудиторлик фирмалари давлат рўйхатидан ўтиб, лицензия олганларидан кейин ўз фаолиятларини бошлайдилар.

3-модда. Хўжалик юритаётган субъект

Хўжалик юритаётган субъектлар дейилганида мулк шаклидан қатъи назар барча корхоналар ҳамда мустақил тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи айрим фуқаролар тушунилади.

Хўжалик юритаётган субъектлар аудитор (аудиторлик фирмаси)ни танлаш ҳуқуқига эга бўлиб, бу ҳуқуқ аудиторлик фирмаси ва хўжалик юритаётган субъект ўртасида тузиладиган шартномада мустаҳкамлаб қўйилади.

4-модда. Аудиторлар ва аудиторлик фирмаларини давлат рўйхатидан ўтказиш

Аудиторлар ва аудиторлик фирмаларини давлат рўйхатидан ўтказиш Ўзбекистон Республикаси қонунларида белгилаб қўйиладиган тартибда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида амалга оширилади.

5-модда. Аудиторлик фаолиятига лицензия бериш

Аудиторлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берадиган лицензиялар давлат рўйхатидан ўтилгандан кейин берилади.

Аудиторлик фаолиятига доир лицензиялар бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси томонидан белгиланади.

6-модда. Аудитор хулосаси

Аудитор хулосаси — бухгалтерия ҳисоб-китобини юритишга ҳамда ошкор қилинадиган йиллик молиявий ҳисобот ҳужжатлари тайёрлашга доир талабларга хўжалик юритаётган субъектнинг ҳисобот ҳужжатлари қай даражада мувофиқлиги хусусидаги аудитор фикри баён қилинган, имзоси қўйилган ва муҳр билан тасдиқланган ҳужжатдир.

7-модда. Аудиторлик фаолиятига доир қонунлар

Аудиторлик фаолияти билан боғлиқ муносабатлар «Ўзбекистон Республикасидаги корхоналар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни, ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатлари билан, Қорақалпоғистон Республикасининг ҳудудида эса Қорақалпоғистон Республикасининг қонунлари билан ҳам тартибга солинади.

2 БЎЛИМ. АУДИТОРЛИК ҲУҚУҚ ВА ВАЗИФАЛАРИ

8-модда. Аудиторнинг (аудиторлик фирмасининг) ҳуқуқлари

Аудитор (аудиторлик фирмаси):

имзоланган шартнома асосида хўжалик юритаётган субъектнинг ҳисобот ҳужжатларини аудитдан ўтказиш ва консальтинг хизматлари кўрсатиш;

ушбу Қонун, Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонун ҳужжатлари ва меъёрий ҳужжатларининг талабларига асосланиб, текширишнинг шакл ва услубларини мустақил белгилаш;

ўзи текшираётган хўжалик юритаётган субъектнинг мулкий ҳолати ва фаолиятини кўрсатувчи, текширилаётган объектда ҳам, учинчи шахсларда ҳам бўлган ҳужжатлар билан эркин танишиш;

ўтказилаётган текширув ёки аудиторлик хизмати кўрсатиш муносабати билан текшираётган хўжалик субъекти раҳбарлари ва бошқа ходимларидан, шунингдек учинчи шахслардан оғзаки ёки ёзма шаклда зарур тушунтиришлар олиш;

лицензиядан маҳрум этишга доир қарор устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқига эгадир.

9-модда. Аудиторнинг (аудиторлик фирмасининг) вазифалари

Аудитор (аудиторлик фирмаси):

аудиторлик текширувларини сифатли ўтказишни, текширишлар ўтказиш билан боғлиқ бошқа аудиторлик хизматлари кўрсатиши;

ўзи текшираётган хўжалик юритиш субъектининг раҳбариятига текширув чоғида аниқланган бухгалтерия ҳисоб-китоби юритиш ҳамда молиявий ҳисобот ҳужжатлари тайёрлашга доир талаблар ва қонунлар бузилганлиги ҳолларини маълум қилиши;

ўз вазифаларини бажариш чоғида сир сақлаш қоидаларига риоя этиши. Мижозга зарар етказиши мумкин бўлган маълумотларни фақат суд талабига биноан ошкор этишга йўл қўйилади;

текшириш тугалланиб, хулоса чиқарилгунга қадар узрсиз сабабларсиз ўз фаолиятини тўхтатиб қўймаслиги;

зарур ҳолларда, текширув натижаларини маълум қилиш учун мулкдорларнинг (акциядорларнинг) умумий йиғилиши чақирилишини талаб қилиши;

башарти, олдинданоқ ўз хатти-ҳаракатларида холис ва одил бўлолмаса, ўз фаолиятини давом эттиришдан воз кечиши шарт.

10-модда. Аудиторларни тайинлаш ва чақириб олиш

Аудитор аудиторлик хизмати кўрсатиш тўғрисида мижоз билан шартнома тузган аудиторлик фирмаси томонидан хўжалик юритаётган субъект мулкдорлари билан келишилган ҳолда тайинланади.

2. Аудиторни чақириб олиш фақатгина хўжалик юритаётган субъект мулкдорларининг ёки аудиторни тайинлаган юридик шахснинг қарорига биноан амалга оширилиши мумкин бўлиб, бу ҳақда аудитор олдиндан унинг хизматларидан воз кечилиш сабаблари кўрсатилган ҳолда ёзма шаклда хабардор этилиши лозим.

3. Буюртма асосида ўтказилаётган текшириш ёки бошқа ишларни амалга ошириш чоғида аудитор хизматидан воз кечилса, хўжалик юритаётган субъектнинг мулкдори аудиторнинг хизмат ҳақини тўлаши шарт.

4. Суриштирув идорасининг, прокурор, терговчи ва суднинг топшириғига биноан ўтказилган аудиторлик текширувига кетган харажатлар текширилаётган хўжалик юритаётган субъект ҳисобидан, унинг етарли маблағи бўлмаган тақдирда эса — текширишни тайинлаган идора ҳисобидан сарфланади.

Башарти, хўжалик юритаётган субъект текширув ўтказиш учун кетадиган харажатларни тўлашга етарли маблағга эга бўлса-ю, аммо тўловдан бош тортса, прокурор аудитор ёки аудиторлик фирмасининг мулкий манфаатларини ҳимоя қилиш учун тегишли судга мурожаат этиши шарт.

11-модда. Аудиторнинг (аудиторлик фирмасининг) ишлаши учун шарт-шароит яратиб бериш

Хўжалик юритаётган субъектнинг раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахслари аудиторнинг талабига биноан:

молия-хўжалик фаолиятига доир ҳужжатларни тақдим этишлари;

ёзма ёки оғзаки шаклда зарур тушунтиришлар беришлари;

текширилаётган объектнинг молия-хўжалик фаолиятини экспертизадан сифатли ўтказиш учун бошқа зарур шарт-шароит яратиб беришлари шарт.

12-модда. Аудиторнинг жавобгарлиги

Аудитор ва аудиторлик фирмаси аудиторлик текширувлари ўтказиш чоғида ушбу Қонуннинг ва Ўзбекистон Республикаси бошқа қонун ҳужжатларининг қоидаларини бузганлик учун:

Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ мулкий ва маъмурий жавобгарликка;

лицензия берган идоранинг қарорига мувофиқ аудиторлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиянинг амал қилишини тўхтатишгача ёки бундай лицензиядан маҳрум этишгача бўлган интизомий жавобгарликка тортиладилар.

3 БЎЛИМ. АУДИТОРЛАР ПАЛАТАСИ

13-модда. Аудиторлар палатаси

Ўзбекистон Республикасининг Аудиторлар палатаси Ўзбекистон Республикаси ҳудудида иш олиб борувчи аудиторларни ихтиёрий асосларда бирлаштириб, аудиторлик фаолиятини ривожлантиришга, такомиллаштиришга ва бир хиллаштиришга даъват этилган мустақил жамоат ташкилотидир.

14-модда. Аудиторлар палатасининг Ўзбекистон Республикаси давлат идоралари ва хорижий ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорлиги

1. Аудиторлар палатаси Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги билан биргаликда:

аудитор лицензияси олиш ҳуқуқини қўлга киритиш учун ўтказиладиган малака имтиҳонлари дастурини ва тартибини ишлаб чиқади ҳамда тасдиқлайди;

аудиторлик текширувлари ўтказишнинг умумий қоидаларини ишлаб чиқади;

аудиторлар тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил қилади;

аудиторлик фаолияти билан боғлиқ, қонунларга зид келмайдиган бошқа хатти-ҳаракатларни амалга оширади.

2. Аудиторлар палатаси давлатнинг бошқа идоралари, мамлакатдаги ва хориждаги аудиторлар ҳамда бухгалтерлар ташкилотлари билан ҳамкорлик қилади.

3. Аудиторлар палатаси Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги билан биргаликда:

аудиторлик фирмалари тузиш масалаларини қараб чиқади;

бошқа давлатларнинг аудиторлик палаталари ёки шундай ишни бажариш ваколати берилган идоралари билан тегишли ҳудудларда Ўзбекистон Республикаси аудиторларининг лицензияларини ўзаро эътироф этиш тўғрисида шартнома тузади.

4 БЎЛИМ. ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИГАН МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТ ҲУЖЖАТЛАРИ

15-модда. Эълон қилинадиган молиявий ҳисобот ҳужжатлари

Хўжалик юритаётган субъектнинг эълон қилинадиган молиявий ҳисобот ҳужжатлари — аудиторлик хулосасини, балансни, фойда ва зарар тўғрисидаги ҳисоботни ёки даромадларга доир декларацияни ҳамда бухгалтерияга оид бошқа маълумотларни ўз ичига олади. Бундай маълумотлар ташқаридаги фойдаланувчилар учун тақдим этилиши шарт.

16-модда. Молиявий ҳисобот ҳужжатларини эълон қилиш

1. Дастлабки тарзда аудитор текширувидан ўтган молиявий ҳисобот ҳужжатлари:

ташкилий-ҳуқуқий шакли мулкдорларнинг мулкий жавобгарлиги чекланишини кўзда тутадиган хўжалик юритаётган субъектлар;

акциялари фонд биржаларида қимматга эга бўлган хўжалик юритаётган субъектлар;

мулк шаклидан қатъи назар, банклар;

мулк шаклидан қатъи назар, суғурта компаниялари;

фаолият соҳаси учинчи шахсларнинг маблағларини акциялар, облигациялар ёки бошқа қимматбаҳо қоғозларга жойлаштиришдан иборат бўлган инвестиция ва молия компаниялари;

биржалар;

чет эл инвестицияларига эга бўлган корхоналар;

доирасини ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси белгилаб берадиган бошқа субъектлар томонидан эълон қилиниши шарт.

2. Йиллик молиявий ҳисобот ҳужжатлари тегишли молия йили тугаганидан кейин кўпи билан 5 ой ичида эълон қилинади.

5 БЎЛИМ. МАХСУС ҚОИДАЛАР

17-модда. Аудиторлик фаолияти юритишни тақиқлаш

Аудиторлик текшируви:

текширилаётган хўжалик юритиш субъекти раҳбарлари ва мансабдор шахсларидан бирортаси билан бевосита қариндош шахс;

текширилаётган хўжалик юритиш субъектида шахсий мулкий манфаатлари бўлган шахс;

хўжалик юритаётган субъектнинг раҳбарлари, муассислари ёки мулкдорлари;

текширилаётган хўжалик юритиш субъекти ёки унинг филиали ходими;

давлат ҳокимияти ва бошқарув идораларининг мансабдор шахслари;

кредиторлар, инвесторлар ва бошқа манфаатдор шахслар томонидан ўтказилиши манъ этилади.

18-модда. Низоларни ҳал этиш тартиби

Аудиторлар ва аудиторлик фирмалари ўртасидаги ўзаро низолар, шунингдек улар билан юридик ва жисмоний шахслар ўртасидаги низолар қонунларда белгиланган тартибда қараб чиқилади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 9 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«АУДИТОРЛИК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ АМАЛГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни эълон қилинган кундан бошлаб амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси икки ойлик муддат ичида:

«Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонун ижросини таъминловчи зарур меъёрий ҳужжатлар тайёрласин;

Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг қарорларини «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқлаштирсин;

Ўзбекистон Республикаси вазирликлари, давлат қўмиталари ўзлари чиқарган, ушбу Қонунга зид келувчи меъёрий ҳужжатларни қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин;

бир ойлик муддат ичида:

Ўзбекистон Республикаси Аудиторлар палатаси тўғрисида мувақкат низомни тайёрласин ва уни тасдиқласин;

йиллик ҳисоботлар билан бир вақтда ана шу ҳисоботларнинг мукаммаллигига доир аудиторлик хулосалари тақдим этиши шарт бўлган корхоналар ва ташкилотлар доирасини белгиласин.

3. Аудиторлик фаолияти Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган корхоналар (ташкилотлар) махсус рухсатномалар (лицензиялар) асосидагина шуғулланишга ҳақли бўлган фаолият турлари рўйхатига киритилсин (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши 1992 йил 14 январда қабул қилган «Корхоналар (ташкилотлар) фақат махсус рухсатномалар (лицензиялар) асосидагина шуғулланишга ҳақли бўлган фаолият турларининг рўйхати ҳақида»ги 516-XII-сонли қарор).

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси

Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 9 декабрь.

Ўш вилоятидаги ўзбек миллий маданият маркази ибратли фаолият юритмоқда. Бунда унинг ташкилотчи ва ташаббускор раиси, ёзувчи Мирзоҳид Мирзараҳимовнинг ҳиссаси салмоқли бўлаётир.

СУРАТДА: Мирзоҳид Мирзараҳимов ўзбек миллий маданият маркази президенти Олмосбек Худойбердиев билан галдаги тадбирлар хусусида суҳбатлашмоқдалар.

Т. ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ЗАМОН—ИНТИЛГАННИКИ, ИШЛАГАННИКИ, ИЗЛАНГАННИКИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

сиёсати, астойдил саъй-ҳаракати турли офатлар ва қийинчиликлар гирдобига тушиб қолган вилоят ҳаётига самарали таъсир кўрсатаётганини қониқиш билан таъкидлади. Воҳадаги саноат корхоналари ўтган 11 ой мобайнида маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича 1991 йил даражасига эришганлиги ушбу фикрнинг далилидир. Аҳоли ўта зич яшаётган воҳада қудратли саноатнинг кўпдан-кўп ва йирик ўчоқлари вужудга келтирилаётгани инқироз гирдобидан чиқиш, барқарор турмушга йўл очишнинг муҳим шартидир.

Хоразм яқин кунлар ичида Ўзбекистоннинг муҳим саноат ўлкаларидан бирига айланади. Вилоятда катта бунёдкорлик ишлари аллақачон бошланиб кетди. Хива гиламчилик комбинатининг иккинчи навбати ҳамда Боғот чиннисозлик заводи қурилиши жадал бормоқда. Кўпгина шаҳар ва районларда тўқимачилик ва ип йигириш саноатининг йирик корхоналари барпо этилаяпти. Ҳиндистондаги енгил саноат фирмаси билан ҳамкорликда Ҳазорасп ип йигирув фабрикаси қувватини 1,5 баравар ошириш чоралари кўрилмоқда. Урганчда эса Хитой технологияси асосида йилига 1 миллион метр харидоргир газламалар ишлаб чиқарувчи корхона бунёд этилади. Бир кеча-кундузда 350 тонна маҳсулот берадиган йирик қанд заводини вужудга келтириш бўйича лойиҳалаш ишлари бошлаб юборилди. Дўстлик шаҳрида Германиянинг «Мерседес-Бенц» компанияси кўмаги билан Ўзбекистоннинг илк автомобилсозлик корхоналаридан бири қад кўтаради.

М. Жуманиёзов вилоят қишлоқ меҳнаткашлари якунланаётган йилда оғир қийинчиликларга дуч келганликларини ташвиш билан таъкидлади. Шундай бўлсада, пахтанинг ялпи ҳосили 1991 йилга нисбатан анча кўп бўлди. Қимматли озиқ-овқат экини — шолидан аввалги йилга нисбатан 26 минг тонна кўп ҳосил олинди.

Вилоятда аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишга катта эътибор берилмоқда. Шаҳарликлар учун Амударё соҳилларидан 1000 гектар томорқа ери ажратиб берилди.

Яқинда ҳокимнинг фармойиши билан муҳтож оилаларни қўллаб-қувватлаш мақсадида бир миллион сўм ажратилди.

Сессияда ишдаги сусткашлик ва ҳафсаласизликлар, ижроия-бошқарув органлари фаолиятидаги турғунлик, боқимандалик кайфиятлари ҳақида ҳам фикр юритилди, ана шу хусусда фактлар, далиллар келтирилди. Жумладан, ўтган 11 ой мобайнида вилоятдаги саноат корхоналарининг 42 фоизи режадагидан кам маҳсулот ишлаб чиқарди. Вилоятдаги жамоа ва давлат хўжаликлари чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни ўтган йилдагидан камайтириб юбордилар. Кўпгина хусусий ширкат ва савдо-тижорат корхоналари, ишбилармонлик ниқоби остида фаолият кўрсатаётган юлғичлар оддий кишилар чўнтагини тўлатиш эмас, шилиш йўлидан бормоқдалар, даромад салмоғини яшириб, солиқдан бўйин товламоқдалар. Давлат қарамоғидаги савдо, маиший хизмат, соғлиқни сақлаш тармоқлари ишидаги нуқсонлар ҳақида шикоятлар олинмоқда.

Маъруза бўйича сўз олган нотиқлар ҳокимнинг фикр-мулоҳазалари, хулоса ва кўрсатмаларини қўллаб-қувватладилар, фаолиятини маъқулладилар.

Сессияда истиқболга умид ва ишонч бағишловчи эзгу ишлар, фактлар, рақамлар ҳақида кўп гапирилганлигини таъкидлаш керак. Бу яхши. Аммо, ишга наф келтирувчи, халқ ва ҳокимият режаларига ҳамоҳанг келувчи таклиф ва мулоҳазалар камроқ айтилди, масала ва муаммоларни енгиш йўллари ҳақида атрофлича мушоҳада юритилмади. Залда ўтирганлар бу ҳолатни бир томондан мажлис аҳлининг якдиллиги, ҳамжиҳатлигига, иккинчи тарафдан ташаббус танқислигига йўйишди.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЁШЛИКНИНГ ЎЗИ КАБИ НАВҚИРОН ШАҲАРЧА

МУХБИРИМИЗ ПОЙТАХТДАГИ «ЁШЛИК» ТАЛАБАЛАР ШАҲАРЧАСИ ҲОКИМИ ШАМИЛ БОЛАБЕКОВ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ.

— Вилоят ва туманларда ҳокимлик бошқаруви тузилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Бу янгича бошқарув тизимининг ютуқ ва афзалликларини эса кўриб турибмиз. Лекин талабалар шаҳарчасида ҳокимлик жорий этилиши...

— Бунинг сира ажабланадиган жойи йўқ. Бу ер ҳам ўз номи билан шаҳарча. Тасарруфимиздаги ётоқхоналарда 11 мингдан зиёд ёш яшайди. Уларнинг яхши ўқишлари, мустақил шуғулланишлари учун барча шарт-шароитларни яратиб бериш зарур. Негаки, мустақил республикамизнинг келажаги мана шу бўлажак мутахассисларнинг савиясига боғлиқ. Бундан ташқари, бугунги оғир иқтисодий шароитда талабаларнинг қийналиб қолмасликларини ҳам таъминлаш керак. Шуларни эътиборга олиб, республика Вазирлар маҳкамаси қарорига биноан шу йилнинг февралида «Ёшлик» талабалар шаҳарчаси ҳокимияти жорий этилди. Бевосита Тошкент шаҳар ва Собир Раҳимов туман ҳокимликларига бўйсинувчи ҳокимиятимиз автоном (мухтор) бошқарув тизими бўлиб, ўзи мустақил равишда иш олиб бориш ҳуқуқига эга. Тошкент Давлат Дорилфунуни, Техника университети 1-, 2-тиббиёт институти ва бир неча билим юртлари ётоқхоналарида яшовчи талабалар бизнинг тассаруфимиздадир.

— Ҳокимликнинг ички бошқарув тизими ҳақида ҳам гапириб берсангиз. Унда талабалар вакиллари борми?

— Бошқарув тизимимизда 13 киши ишласа, шундан тўрт нафари талаба. Масалан, ҳоким ўринбосари Набижон Исломов қурилиш институтининг 6-курсида сиртдан ўқийди. Албатта, шаҳарчада иш олиб бориш ўн уч кишига оғирлик қилади. Шунинг учун ҳокимлик қошида ташкилий бўлим ҳам таъсис этилган, бўлимдагилар ётоқхоналарнинг талабалар кенгаши раислари билан иш олиб боришади. Бундан ташқари, ётоқхоналарда яшовчи фаол талабалардан раёсат аъзолари сайлаб олинган. Улар соғлиқни сақлаш, теварак-атрофни ободонлаштириш, байналмилалчилик каби олтита комиссияда иш олиб боришмоқда.

— Қандай ишларни амалга оширмоқдасизлар?

— Ҳар бир ётоқхонада дарс қиладиган, муаллимлар келиб консультациялар берадиган, барча қулайликларга эга бўлган дам олиш хоналари яратиш учун ҳаракат қилаяпмиз. Спорт майдончалари яхшиланмоқда. Янги қурилаётган ТошДД спорт комплексида ишлар жонланиб кетди. Насиб бўлса, келаси йилнинг бошларида бу улкан иншоот ишга тушиб қолади.

Ёшларимизнинг чет тилларни чуқур билишлари учун ҳар бир ётоқхоналарда чет тилларни ўрганишга ихтисослашган лингафонли хоналар ташкил этмоқчимиз. Бу ҳақда ректорлар билан маслаҳатлашиб қўйганмиз. Яқин келажакда ниятимиз амалга ошиб қолса, ажабмас.

Ҳокимлигимиз қошидаги мафкура бўлими кўпгина ётоқхоналарда концертлар уюштирмоқда. Уларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли Наврўз байрами, республикамиз мустақиллигининг бир йиллик тўйи кунлари шаҳарчамизда концертлар ва турли кўнгилочар тадбирлар уюштирилди. Маданий-оқартув техникуми қошида «Зебо» талабалар театри ташкил этилган, ҳокимлигимиз уни ўз оталиғига олган. Бу жамоа Ҳамза театридаги таниқли саҳна усталари билан ҳамкорликда янги саҳна асари устида ишлаётир.

Яна, муъжазгина шаҳарчамиз тоза, шинам, ораста бўлганига нима етсин. Теварак-атрофимизни чиқинди ва ахлатлардан тозалаб, турли манзарали ўсимликлар экмоқдамиз. Шу йилнинг ўзида ётоқхоналар олдига уч минг туп мевали дарахтлар экдик. Ҳали бўш ер кўп. Баҳорда бу тадбирни давом эттирмоқчимиз. Бозордаги нарх-наво талабаларга оғирлик қилади. Дарахтлар ҳосилга киргач, анча-мунча мева-чева шу ердан чиқади, деб ўйлайман. Яқинда баъзи ёшларимиз бу ерда яшаган ҳар бир талаба беш йил давомида ақалли бир тупдан мевали дарахт кўкартирса, деган ажойиб таклиф билан чиқишди. Агар ҳақиқатанам, бу мурожаатни барча ёшларимиз ситқидилдан қўллаб-қувватласалар шаҳарчамиз яқин йиллар ичида мева-чева билан тўлиб-тошиб кетарди.

— Шамил Тўйчиевич, боя ўзингиз, ҳокимлик ташкил этилишидан асосий мақсадлардан бири — бугунги қийин иқтисодий шароитда талабаларга моддий ёрдам бериш, дея таъкидлаб ўтдингиз. Шу кўмак нималардан иборат бўлмоқда?

— Ҳукуматимиз илм толибларига кўплаб имтиёзлар яратиб бермоқда. Ҳозир энг кам стипендия 1430 сўм. Ундан ташқари, кунлик овқатланишлари учун ойига 450 сўмлик талон ҳам берилмоқда. Шаҳарча ошхоналаридаги овқатлар нархи анча арзон. Президент фармонига биноан, уларнинг шаҳар транспортида юришлари учун ўттиз фоиз нархдаги имтиёзли абонементлар бор. Бир нарсага эътибор қилишингизни истардим. Айни кунларда ётоқхоналарда яшаётган талабалар ойига 1 сўм 80 тийин жой ҳақи тўлашади. Ҳар ўн кунда алмаштириладиган бир кишилик чойшабларни ювишнинг ўзи эса 36 сўмга тушмоқда. Яна сув, электр, газга, эскирган ашёларни алмаштиришга ва бошқа кераксиз нарсаларга кетадиган сарф-харажатлар ҳам катта маблағни ташкил қилади. Буни қаердан олишимиз мумкин? Албатта, ҳукуматимиз давлат бюджетидан дотация ажратмоқда. Шунча ғамхўрликка яраша ёшларимиз фақат ва фақат аъло баҳоларга ўқишлари керак. Узоқ қишлоқларда йўлларига кўз тикиб ўтирган ота-оналари ҳам улардан шуни кутишади.

Шаҳарчада талабалар концерни ҳам ташкил этилган. У орқали хоҳлаган ёшларимиз имконларига мос иш топишлари мумкин. Тошкент Давлат Дорилфунунининг учта ётоқхонасида эса қизларимиз бичиш-тикиш ишлари билан машғул бўлишмоқда. Улар маълум миқдорда маош олишмоқда.

— Мана, йил ҳам охирлаб бормоқда. Янги йилда қандай ишларни амалга оширишни режалаштириб турибсизлар?

— Ниятларимиз кўп. Иккала дорилфунун оралиғида бўш ётган каттагина жой бор. Ўша ерда талабалар хиёбони барпо қилиш ниятидамиз. Унда чойхона, ошхона, кафе, музқаймоқ сотадиган дўконлар очилиб, ўриндиқлар ўрнатилади. Қоқ марказига эса Афғонистонда ҳалок бўлган талабаларимиз хотирасига ёдгорлик ўрнатишни Собир Раҳимов туман ҳокимияти билан келишиб олдик. Бунинг тарбиявий аҳамияти жуда муҳим.

Биз шаҳарчамизни шундай ажойиб қиёфага келтирайликки, уни кўрган ҳар бир киши талабаларимизнинг дидларига қойил қолишсин, бу ерда ўтган умрларига ҳавас қилсинлар.

— Айтганингиз келсин.

Суҳбатдош:
Ғафур ШЕРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўтмиш ёдгорликлари — келажак авлодга

Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш жамиятининг яқинда бўлиб ўтган қурултойи мазкур ташкилотнинг номини «Ёдгорлик» деб ўзгартирди ҳамда унинг янги низомини тасдиқлади. Шунингдек, қурултой қатнашчилари республика аҳлига қуйидагича мурожаат қабул қилдилар:

Минг йиллар нари-берисида заминимизда қад ростлаган меъморий обидалар оддий тарих эмас, балки бобокалонларимизнинг оташ нафаси, бедор нигоҳларидир. Ўзбекистонимизнинг истиқлолга эришиши кўҳна меросимизга, маънавий ва моддий бойликларимизга ўзимиз эга бўлишимизга тўла-тўкис кафолат берибгина қолмасдан, уларни кўз қорачиғидай асраб-авайлашимизни тақозо этади.

Тарих ва маданият ёдгорликларини эъзозлаш ўтган аждодларимиз хотирасини эъзозлашдир. Улар бунёд этган бебаҳо осори-атиқалар халқимизнинг ўтмиши, бугуни ва эртасини узвий бирлаштиради. Боболарнинг боқий меросига назар ташлаб, кўксимизда улкан фахр ва ғурур туйғуларини туямиз.

Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш жамиятининг тузилганига чорак аср тўлди. Шу давр ичида давлат ва жамоат ташкилотлари, халқ мададига таяниб тарихий ва маданий меросни сақлаш, ўрганиш, тиклаш ва оммалаштиришда бирмунча ишлар қилинди.

Шу билан бирга баъзи ўтмиш ёдгорликларининг ачинарли ҳолати кишини ташвишлантиради. Уларни тезликда таъмирлаш, асл ҳолига келтириш зарур. Кўҳна осори-атиқалар ниҳоятда нозик, уларга турли салбий ҳодисалар, жумладан, емирилиш, атроф муҳитнинг ифлосланиши, сизот сувларининг кўтарилиши, қолаверса, маданиятсизлик ва нодонлик таҳдид қилади.

Ўз падари бузрукворлари руҳини ҳурматловчи юрт фарзандлари бу борада ташвишланмаслиги мумкин эмас. Ўтмиш меросимизни эъзозлашимиз, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, ўқув даргоҳлари, маҳалла қўмиталари ҳашар йўли билан уларни асл ҳолатига қайтаришда куч-ғайратларини аямасликлари зарур. Ишонамизки, жойлардаги ҳокимлар ва ҳукумат идоралари бу ишда фаол қатнашадилар. Ҳуқуқ-тартибот идоралари маданий меросни қонун йўли билан ҳимоя этишни таъминлайдилар.

Ёдгорликларни оталиққа олиш ҳаракатини кучайтириш ишига ёшларни жалб этиш, ўлкашуносликни ривожлантириш, ёдгорликлар васиқасини тузиб чиқиш жойларда ўтказилиши зарур тадбирлардандир.

Ёдгорликларни сақлаш учун давлат озмунча маблағ ажратмайди, лекин бу нарх-наво тез-тез кўтарилиб турган ва бозор иқтисодиётига ўтилаётган бугунги шароитда етарли эмас. Шу мақсадда қурултой жамоат ва диний ташкилотлар ҳамда фуқароларнинг бадал ва хайр-эҳсонларидан республика «Ёдгорлик» жамғармасини ташкил этишга қарор қилди.

«Бутун жаҳон маданий ва табиий меросини муҳофаза қилиш бўйича ЮНЕСКО конвенцияси»да тарихий аҳамиятга молик иншоотларни ҳимоя қилиш ўша иншоот жойлашган давлатнинггина эмас, балки ер куррасидаги табиий ва маданий бойликларнинг сақланиши учун масъул бўлган инсониятнинг ҳам ишидир, деб қайд қилинган. Фурсатдан фойдаланиб, чет элдаги ватандошларимизни аждодларимиздан мерос қолган тарих ва маданият ёдгорликларини тиклаш дастурини амалга оширишда иштирок қилишга даъват этамиз.

Тарих ва маданият ёдгорликлари орасида масжидлар, мақбаралар, миноралар, мадрасалар, православие ва католикларнинг ибодатхоналари, синагога ва бошқа обидалар бор. Кейинги пайтда уларнинг кўпи бузиб ташланган ёки хўжалик эҳтиёжлари учун фойдаланилган эди. Айни кунда улар ўзларининг ҳақиқий эгаларига — дин аҳлларига қайтариб берилмоқда. Тарихий-маданий меросимизни тиклаш ишларида Мовароуннаҳр мусулмонларининг диний идораси ва бошқа диний ташкилотларнинг ёрдамига умид боғлаймиз.

Тарихий-маданий меросни муҳофаза қилиш — умумхалқ иши!

(ЎзА).

ЯНА НЕФТЬ ҲАҚИДА

УЗДАВНЕФТМАҲСУЛОТ ҳиссадорлик бирлашмасида нефть базаси директорлари мутахассислари, АЁҚБ бошлиқлари иштирокида матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Бирлашма бош директори Анвар Ҳусаинов нефт маҳсулотларини топиш ва уни Ўзбекистонга келтириш муаммолари ҳақида тўхталди. Сўнгра улар журналистларнинг саволларига жавоб қайтаришди.

САВОЛ: Ўзбекистон нефть маҳсулотига бўлган эҳтиёжининг неча фоизини ўзи қоплайди?

ЖАВОБ: Ёнилғининг катта қисми Россия ва Туркманистондан келтирилаяпти. Бу 22 миллион аҳоли яшайдиган республика эҳтиёжини қондиришга етарли эмас.

САВОЛ: Айтишингизга қараганда, сентябрь, ойидаёқ Россия тайёр маҳсулот нархини 300 фоиз оширибди.

ЖАВОБ: Дарҳақиқат, шундай бўлди. Улар ўз мамлакатларидан ташқарига сотиладиган нимаики бўлса, жаҳон бозори даражасига етказишмоқчи. Биз ўзбек сўми салмоғидан фойдаланиб, нефт маҳсулотларини Россия ички бозори нархида олишга муваффақ бўлаяпмиз.

САВОЛ: Ўзбек сўми деганда нимани тушуниш керак?

ЖАВОБ: Ўзбекистонда шундай корхоналар борки, улар ишлаб чиқарган маҳсулот Россия бозорида харидоргир. Корхона омборлари ана шундай тайёр кийим-кечак, ускуналарга, мева-чеваларга тўла. Биз ёнилғи оладиган ўлкалардаги корхоналар аллақачон мустақил иш юргизишга ўтишган. Энди уларга тепадан ҳеч ким уни бер, буни у ёққа жўнат,— деб буйруқ бермайди. Улар ўз ишчиларини ўзлари таъминлайди. Биздаги бор тайёр маҳсулотга уларда эҳтиёж катта. Шу боис биз ана шу молни республика ички бозоридаги нархда уларга бериб ўрнига ёнилғи олаяпмиз. Шу йўл билан ёнилғини октябрь ойида ҳам сентябрь ойидагига нисбатан анча арзон туширишга эришдик.

САВОЛ: Хорижий давлатларда нефть базаси ёки АЁҚБ аллақачон давлат тасарруфидан чиқарилган...

ЖАВОБ: Тўғри, биз бозор иқтисодиётига энди ўтмоқчимиз. Балки келажакда шундай бўлар, буни ҳаёт кўрсатади. Ҳозир биз ана шу тармоқларга мустақиллик бермоқчимиз. Улар ўзлари шерик топади, шартнома тузади. Мол олиб сотади. Бунда рақобат бўлади. Шунда хизмат кўрсатиш ҳам яхшиланар, деган ниятдамиз. АЁҚБлар масаласига келсак, бу борада хорижийларга етишимизга ҳали анча бор. Ахир у ерда медпункт, сартарошхона, дўкон, автомобилларга хизмат кўрсатиш бўлимлари ишлаши керак. Биздагилар бундай талабга жавоб бермайди.

САВОЛ: Вилоят ташкилотларида иш қай усулда олиб борилади? Ҳозиргидек, юқоридан кўрсатма бўйича иш юргизадиган бўлса, унда бозор механизми ишламайди-ку?

ЖАВОБ: Вилоят корхоналари қошида фирмалар тузишни режалаяпмиз. Яқин кунларда уларнинг низоми тасдиқланиб, директорлари тайинланади.

Кейинги масала — вилоятларда фирмалар ассоциациясини тузиш. Ана шунда нефть корхонаси хўжаликлар йирик завод-фабрикалар, ташкилотлар билан кимга йилига қанча ёнилғи зарурлиги ҳақида шартнома тузади.

Ташкилотлар олган ёнилғисини ўз эҳтиёжига сарфлайдими, йўқми, буни инспекциямиз назорат қилиб боради. Масалан, иккита машинаси бор корхона беш тонна ўрнига йигирма тонна оладиган бўлса, у эҳтиёждан зиёдини сотиб, текин даромад қилиш ниятида бўлади. Шунинг учун бу борада чайқовчиликка йўл қўйилмайди. Гарчи пули бўлса-да, ўша ташкилотга эҳтиёжидан ортиқча ёнилғи сотилмайди.

САВОЛ: Харидор кўпайган сари мол нархи ошаверади. Фирма вакиллари бир пайтда ҳозир ёнилғи олинаётган Уфагами ёки Тюменьгами бориб қолишса...

ЖАВОБ: Аввало бундай бўлишига йўл қўйилмайди. Тузилган шартномага кўра қайси фирма қаердан нима олиши олдиндан маълум.

Исматилла ТОШЕВ.

Сайхунобод туманининг «Победа» колхозида Шомурод ака Мирзаевни ҳурмат билан тилга олишади. Чунки у ушбу жамоада энг кекса механизаторлардан ҳисобланади. У ўзининг кўп йиллик меҳнат фаолияти давомида кўплаб шогирдлар ҳам тайёрлаб етиштирди. Бугунги кунда эса ундан нафақат туман раҳбарлари, балки у билан ёнма-ён меҳнат қилишаётган шогирдлари ҳам мамнун.

СУРАТДА: илғор механизатор Ш. Мирзаев.

Е. БОТИРОВ олган сурат.

"Халқ сўзи"га ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ГЎШТ ЕМАЙДИГАН МУШУК»

(1992 йил, 23 октябрь)

«ТОШКЕНТСАВДО» КОНЦЕРНИ РАИСИ Р. УРОЗБОЕВ:

Мазкур мақола савдо ташкилотлари ва корхоналарнинг раҳбарлари иштирокида муҳокама қилинди. Ҳаққатан ҳам ҳозирги пайтда дўконларга бириктилган аҳолини ўсимлик ёғи, қанд-шакар ва чой билан тўла таъминлаш имконияти бўлмаётир. Аммо қийинчиликларга қарамай савдо ташкилотларининг раҳбарлари аҳолини белгиланган миқдорда сотиладиган озиқ-овқатнинг барча турлари билан таъминлаш чораларини излаб топмоқдалар. Мақолада исмлари қайд қилинган оила бошлиқлари билан суҳбат ўтказилиб, белгиланган миқдорда сотиладиган озиқ-овқат билан таъминлаш тартиби тушунтирилди. Уларнинг талаб-истаклари эътибор билан тингланди. Харидорлар берилган изоҳдан қаноатланганликларини изҳор қилишди.

Мақолада тилга олинган 36-дўконда текширув ўтказилганда харидорларга сентябрь ойи учун бериладиган шакар 26 октябргача тарқатилганлиги аниқланди. Аҳолини меъёрланган озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш масаласи «Тошкентсавдо» концерни назорати остига олинди.

ВАЗИФАСИДАН БЎШАТИЛДИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ МАТЛУБОТ ЖАМИЯТИ БОШҚАРУВИ РАИСИ М. КАРИМЖОНОВ:

Мақола Назарбек матлубот жамияти ва Зангиота район матлубот жамияти бошқаруви мажлисларида муҳокама қилинди. Газетада баён қилинган нуқсонларни тугатиш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланди. Райондаги 1-сонли дўкон мудири Ҳ. Исаевга сўнгги огоҳлантириш билан қаттиқ ҳайфсан берилди. Сотувчилар С. Жўраев, Р. Йўлдошев, Б. Икромовларга қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди.

Назарбек матлубот жамияти бошқаруви савдо бўлими мудири Р. Мухторхўжаевни вазифасидан бўшатиш тўғрисидаги Зангиота район матлубот жамияти бошқарувининг 1992 йил, 24 октябрдаги 64-сонли қарори инобатга олинди. Шу бошқарув раиси Н. Абдувоҳидовага қаттиқ ҳайфсан берилди. Район матлубот жамияти бошқаруви савдо бўлими мудири Қаюмхўжаев огоҳлантирилди.

«ЕТТИ ҚАВАТ КИЙИМЛИ БОЛАЛАР»

(1992 йил, 10-декабрь)

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИ БОШЛИҒИ Ш. ЧИЛҒАШОВ ЖАВОБИ:

Юқоридаги сарлавҳа остида босилган мақолада Жиззах вилоятидаги баъзи мактаб ва мактабгача тарбия муассасаларида октябрь ойида аниқланган камчиликлар баён қилинган эди. Ушбу мақола юзасидан қуйидаги мазмундаги жавоб хати олинди:

— 1992—1993 ўқув йилининг кузги-қишки мавсумига тайёргарлик кўриш мақсадларига вилоят халқ таълими 31,0 миллион сўм маблағ ажратди. Мақолада тилга олинган Арнасой районидаги 8-ўрта мактабнинг синф хоналарининг иситилмаслиги тўғри кўрсатилган. Район марказий қозонхонасининг босим кучи етишмаслиги туфайли мактаб иситиш тормоқлари етарли даражада иссиқлик ололмаётганлиги аниқланди. Жиззах районидаги Ал Хоразмий номли 32-ўрта мактаб қозонхонасига табиий газ уланиб, мактаб синф хоналари тўлиқ иситилмоқда.

Вилоят бўйича 1992 йилда режалаштирилган 13 та қозонхона капитал таъмирланди, 1242 метр узунликдаги ички иситиш тармоқлари, 9570 метр узунликдаги ташқи тармоқлар, 2109 та печкалар, 37295 квадрат-метр том устилари тузатилди. 36206 квадрат-метр эшик ва дераза ромларига ойна солинди.

1992—1993 йил қиш мавсумлари учун 21570 тонна кўмир олиниши лозим эди. Лекин ҳамдўстлик мамлакатларидан кўрсатилган муддатда ёқилғи келмади. Республика халқ таълими вазирлиги аралашувидан сўнг ноябрь ойида 13251 тонна кўмир олинди ва жами 20,0 минг тонна кўмир мактаб ва мактабгача тарбия муассасаларига тарқатилди.

«ЮРТНИ ИТ БОССА, ҲОСИЯТИ БЎЛМАЙДИ»

(1992 йил, 17 ноябрь)

Юқоридаги сарлавҳа остида чоп этилган мақолада шаҳримизнинг аҳоли зич жойлашган ҳудудларида итларнинг бошвоқсиз юриши фуқаролар ҳаёти учун хавф-хатар туғдираётганлиги, шунингдек шаҳар санитария ҳолатларининг бузилишига ҳам муносиб «ҳисса» қўшаётганлиги баён қилинган эди. Ушбу мақола юзасидан Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармаси тозаликни назорат қилиш алоҳида рота бошлиғи Р. Жуманазаров имзоси билан қуйидаги жавобни олдик:

Газетада чоп этилган мақоладаги фактларга асосланган ҳолда шаҳар тозалигини назорат қилиш алоҳида ротаси шахсий таркиби, шаҳар ветеринария хизмати идораси ходимлари, дайди ҳайвонларни ушловчи махсус бригада ишчилари ҳамкорлигида шу йилнинг 24 ноябридан 14 декабригача хиёбонларда, турар жой мавзеларида 22 та рейд ўтказилди. Рейд давомида фуқаролар орасида йиғилишлар ўтказилиб, тушунтириш ишлари олиб борилди.

Газетада кўрсатилган камчиликларга йўл қўйган шахсларга нисбатан 232 та ёзма огоҳлантириш берилди ва чора кўриш учун район маъмурий комиссияларига жўнатилди.

Шунингдек, рейд давомида 36 та дайди ит ва мушуклар кимёвий усул билан зарарсизлантирилиб махсус жойларга топширилди.

Бу тадбирлар мунтазам ўтказилиб турилиши мақсадга мувофиқ деб топилди.

БУТАНОШЛИКЛАР ЭЪТИРОЗИ

Муҳарририятимиз Оқдарё районидаги Оқдарё жамоа хўжалигининг Бутанош қишлоғи аҳолиси номидан қишлоқ Кенгаши ноиби Йўлдош Турсунов одамларни меъёрланган озиқ-овқат билан таъминлашда йўл қўйилаётган узилишлар ҳақида шикоят мактуби йўллаган эди. Шикоят хати юзасидан Оқдарё район ҳокими Т. ДАВУТҚУЛОВ қуйидагича жавоб йўллаган:

Ушбу шикоят хати муаллиф иштирокида текшириб чиқилди. Ҳақиқатан ҳам октябрь ойида Бутанош қишлоғи аҳолисининг ўсимлик ёғи, ун билан таъминлашда узилиш рўй берган. Аммо, бу камчиликка зудлик билан чек қўйилди. Даҳбед матлубот жамияти раисига ишдаги йўл қўйган хатолиги кўрсатиб ўтилди ва асосий эътиборни аҳолига биринчи навбатда зарур бўлган озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашга қаратиш топширилди.

МУАЛЛИФ ҚОНИҚҚАНЛИГИНИ ЭЪТИРОФ ЭТДИ

Уйчилик муаллим Хожимирза Солиев ўзи раислик қилаётган маҳалла комитетида истиқомат қилувчи аҳолини меъёрланган озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш тартиби бузилаётганлиги хусусида мактуб йўллаганди.

Ушбу шикоят хатига Уйчи район ҳокими **А. ҲОЖИМИРВАЕВ** имзоси билан қуйидаги жавобни олдик:

Хатда кўтарилган масалалар район ҳокимлигининг иқтисодиёт ва давлат статистика бошқармаси бошлиғи, район матлубот жамиятлари бошқарувининг раиси, Уйчи посёлка кенгаши ижроқўми раиси ҳамда посёлка кенгаши ҳудудидаги барча маҳалла комитетлари раислари ўртасида муҳокама қилинди.

Ушбу дўконда ҳозирги кунда ҳамма турдаги меъёрланган озиқ-овқат маҳсулотлари ўз вақтида берилмоқда. Хат муаллифи текшириш натижаларидан қониққанлигини эътироф этди.

• Сурхон томонларда

МЕН БОРА-БОРА ЮЛДУЗЛАРНИНГ ОСМОН ҚАЪРИГА СИНГИБ КЕТИШИДАН ҚЎРҚАМАН.

Яқинда кўрдим: тонг юлдузи ҳам хиралашиб қолипти. Ҳолбуки, бундан ўн-ўн беш йил илгари у худди ҳозир ёниб кетадигандек ловуллаб турар эди.

Тиниқ осмон эса суратлар билан... телевизорда қолди.

Рауф Парфи осмоннинг тарғиллашиб бораётганини етмишинчи йиллари айтган эди. Мен эса буни яқинда билдим — осмонга қараб осмонни кўрмадим. Ўша... юзига чизиқ тортиш мумкин бўлган осмонни.

Умуман, кўзда гап кўп экан-да. Яқинда одамнинг кўзи маймуннинг кўзига ўхшамаслигини «кашф» қилдим.

Шундан кейин одамларни икки бўлакка бўла бошладим: ҳалиям одамни маймундан тарқалган деб ҳисобловчилар ва...

Самижон акадан ҳам шуни сўрадим.

Самижон ака деганимиз Деновдаги «Денов» колхозининг раиси—ўттиз саккизинчи йили Деновда туғилиб, Риштондан гувоҳнома олган, ҳамсуҳбатини ранжитишдан тортинадиган яхши бир одам. У киши аниқ жавоб ўрнига одамнинг яратилиши тўғрисида узундан узоқ бир ривоятни айтиб берди. Бу гапларни Самижон ака «Сирли олам» журналида ўқиган экан.

Мен Самижон акани етмишинчи йиллардан бери биламан. Ҳозирги колхоз бундан бир неча ой илгари каби ўшанда ҳам Ульянов номи билан аталар, унга Новвот Султонмуродова деган опахон раислик қилар, Самижон ака эса худди ана шу колхозда партком эди. Опанинг бошқалардан ажралиб турадиган бирон фазилати ҳам йўқ эди. Шундоқ бўлса ҳам жуда узоқ ишлади ва пенсияга чиқиб раисликни топшириш чоғидами ёки ундан сал илгарироқми ҳатто «йигирма тўрт» билан ҳам мукофотланган. Денов райкомига биринчи котиб бўлиб келган одамларнинг ҳаммаси ҳам бирон йил ўтгандан сўнг Новвот опани бошқа бирон ишга ўтказиб, колхозга тузукроқ эркакни қўйишни режалаштирар экан-у, ана шу режасини ҳар томонлама пишитиб, энди Новвот опани ишдан оламан деганда, ўзи ишдан кетиб қолар экан. Ўзингиз биласиз, Шўро замонида ҳар районда биттаяримта аёл раҳбарлик вазифасида туриши керак эди. Ана шундай қилиб Новвот опа тўрттами-бешта райком секретарини ўтказади.

Ана шу Новвот опанинг ўрнига олий партия мактабини битирган, бир сўз билан айтганда партия ишида пишиган Муҳиддинжон Раҳматқулов деган одам борди. Колхознинг активлари, колхозчилар аёл раисга ўрганиб қолган экан, Муҳиддинжон аканинг ишлари юришиб кетавермади. Ана шунда Муҳиддинжон ака Бибихонимнинг соҳибқиронга берган маслаҳатини эслади ва орадан муддат ўтказиб бирин-кетин етакчи раҳбарларни алмаштира бошлади. Ихчамгина колхоздаги бу «ислоҳот» кўпчиликка малол келди — Муҳиддинжон аканинг ишлари яна-да юришмай қолди. Илгари, яъни ўша йиллари Москвадаги гапларнинг аксарияти бир ой илгари Деновда гурунг бўлар эди. Хуллас, қисқа пайт ичида Муҳиддинжон аканинг ариза ёзишдан бўлак иложи қолмади ва ўзининг иборалари билан айтганда «икки ойи кам икки йилда» раисликни топширди.

«Икки ойи кам икки йил раислик қилган» Муҳиддинжон ака ўшанда негадир раисликни топшириш тўғрисида районнинг раҳбарларига эмас, тўғридан тўғри обкомнинг биринчи котибига ариза берган эди. Бу аризани ёзишдан мақсад ишдан кетиш эмас, бошқа муддао бўлса ҳам ажаб эмас. Чунки, колхознинг раислигидан кетиш учун ариза ёзиб ўтиришнинг ҳожати йўқ — шундоқ кетилаверса ҳам бўлади. Балки, ўшанда Муҳиддинжон ака «Кетаман!» деб қўрқитмоқчи ҳам бўлгандир, балки қизиқаччиқ устида ёзиб юборгандир. Нима бўлганда ҳам, бу марта раҳбарлар Муҳиддинжон акага кўп ҳам тавалло қилиб ўтирмадилар — районнинг биринчи даражали бўлмаган раҳбарлари колхозга келдилар-да, коммунистларни йиғиб Муҳиддинжон аканинг аризасини ўқиб беришди ва «Ана шундай гап!» дейишди. Йиғилишда ҳозир бўлганларнинг ҳеч қайсиси «Раисга жавоб бермаймиз» деб шовқин кўтармади.

Дарров янги раис сайлаш масаласи муҳокама қилина бошланди. Кимдир яқиндагина — бир ой илгари қишлоқ шўросига раис бўлиб келган Самижон Отабоевнинг номини кўрсатди. Самижон аканинг ўзи ҳам ана шу йиғилишда бор эди.

Районнинг катталари бу таклифга «Бўлади» дейишдию, гапни кесиб гапиролмадилар — бу таклифни кўтариб районга жўнаб кетдилар. Орадан саноқли соатлар ўтгач шошилинч колхозчиларнинг умумий йиғилиши чақирилди — Самижон Отабоев кўз очиб юмгунча шу тариқа раис бўлиб қолди.

Самижон ака ҳам ўз даврининг фарзанди бўлганлиги учун ишни таҳрирдан — ўзидан олдинги раиснинг хатоларини тузатишдан бошлади. Чунки, бизда аксарият шундай қилади. Ҳатто Хрушчев ҳам Сталиннинг хатоларини тузатган эди... ўлгандан кейин. Хрушчевнинг хатосини эса Брежнев домла тузатдилар.

Самижон ака ғоят мулоҳазали одам бўлганидан «таҳрир»ни устомонлик ва зимдан олиб борди — баъзи тузатишларни орадан беш йил ўтгандан сўнг, яқинда амалга оширди.

Кўп йиллик тадқиқотлардан шу нарсани билганман: колхознинг раиси асосан икки нарсадан — райкомнинг биринчи секретари ва қўшиб ёзишдан қўрқади. Райкомнинг биринчи секретари истаган соатда колхознинг раисини ишдан олиб ташлаши мумкин. Кўзбўямачилик эса одамни ҳаддан ташқари катта харажатларга туширади — аризалар ёзилади, терговчилар келади, икки йилми уч йил тергов қилишади, сўнг беш олти йил суд қилади. Қарабсизки, колхознинг бир тарафи ўйилиб кетипти?

Ҳозир ана шу кўзбўямачиликлар йўқ — жоннинг ҳузури. Аммо райкомнинг ҳокимлари турибди. Ҳозир колхоз раислари учун бошқа бир хавф бор — автобус сиёсати! Яъни беш-олти одам тилни бириктирадида, автобусга миниб районга, ундан вилоятга, ундан пойтахтга боради ва айтайликки, бизга Самижон Отабоев керак эмас, аммо майли ишлайверсин, лекин фалон йилдаги картага мувофиқ, мана бу ердан мана бу ергача мана бу қолхозники эди, ана энди ана шу колхозни тиклаб, бизни Отабоевнинг колхозидан ажратиб берасизлар дейди. Бир парча колхозни иккига бўлишдан келадиган зиённи улар яхши билишса-да, гапни ана шундан бошлайдилар. Раҳбарлар бу таклиф ҳар иккала колхозни ҳам ҳалокатга йўлиқтиришини бир неча ой давомида исботлаб беришади. Ана шунда чин гап айтилади: «Бўлмаса раисни алмаштириб беринг!».

Бундай сиёсатдан ҳатто ҳокимлар ҳам ташвишга тушишади.

Ўтган беш йил давомида Самижон ака ҳам бундай гапларнинг кўпига дуч келди, аммо бирон марта гап автобусларгача бориб етмади.

Колхозда ишлар яхши. Пахта тайёрлаш плани Деновда биринчилар қаторида бажарилди. «Денов» билан чегарадош бўлган бир қатор хўжаликлар, чунончи Бобур, Шароф Рашидов номли, Шоқул Худойназаров номли, «8 Март», Куйбишев номли, «Тожикистон», Калинин номли хўжаликларда пахта плани оро йўлда қолиб кетганлиги ҳисобга олинса бу натижанинг салмоғи аён бўлади.

Колхозни айланиб юрганимизда Олавуддин қишлоғида бир қурилишнинг устидан чиқиб қолдик. «Нима бўлади?» десам «Ҳаммом» деди Самижон ака. Мен ҳайрон қолдим: масалан, Деновда колхозларнинг тузилганига олтмиш йилдан ошди. Етмиш йил колхоз тузумини олқишладик. Катта бир колхозда ҳаммом қурилиши социализм барбод бўлгандан сўнг бошланипти! Шу ўринда фикрга эрк бериб бир рақамни айтиш керак бўляпти: нокоммунистик йўлдан кетаётган Финляндияда БИР МИЛЛИОНТА сауна бор. Ваҳоланки, бу мамлакатнинг истиқоматчилари беш миллион нафардан зўрға ошади «Денов»да эса ҳаммомнинг ҚУРИЛИШИ энди бошланди. Қурилиш материалларининг бундай тақчил ва қимматчилиги шароитида унинг қачон битиши кўпчиликка маълум эмас.

Бу колхознинг номи «Денов» бўлгани билан бу ерда асосан фарғоналиклар истиқомат қилишади. Чунки ўша йигирманчи-ўттизинчи йиллари уларнинг ота-оналари бу ердаги тўқайзорларга сургун қилинган.

— Нега бу ернинг фарғоналиклари Фарғонанинг фарғоналикларига ўхшамайди?

— Энди... бизнинг Фарғонадан чиқиб кетганимизга кўп йил бўлдида. Ҳа, самовар, чойхона деган гаплар бу ерда йўқ. Агар одамлар бир дастурхондан ош ейишса, ўртадаги меҳр-оқибат ҳам бўлакча бўлади. Одамлар бир-бирини иззат қилишни ўрганади. Масалан, мен бир кишини хуш кўрмаслигим мумкин. Аммо бу менинг ўша одамни иззат қилмаслигимга сабаб бўлолмайди. Бу ерда қоронғу тушгандан ҳамма уйига кириб кетади. Биз ҳам шунга ўрганиб қолганмиз...

— Яхши одатларга қараганда, ёмон одатлар яшовчанроқ бўладими дейман-да?

— Ким билади...

Самижон ака ўн йиллардан бери ширинлик емайди.

Мен у кишининг ароққа муносабатини сўрадим.

— Ароқнинг озгинаси қандни ҳайдайди, — деди Самижон ака.

Сўнг биз бу касалнинг табиати ҳақида гаплашдик. Самижон ака худди бир қариндоши ҳақида гапираётгандай гурунг беради.

Осмон эса тобора тарғиллашиб бормоқда.

Алам билан Рауф Парфини такрорлайман: «Тарғиллашиб бормоқда осмон,оппоқ ҳидга тўлмоқда бағрим...»

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи»нинг мухбири.

РУҲ ҲАЁТГА ҚАЙТГАНДА...

ХАЁЛИЙ ҲИКОЯ

Бу воқеани ҳақиқат десамми ёки эртак! Ҳар ҳолда, Меҳри холанинг руҳи қайта дунёга келиб, набираю эваралари билан бирга яшаганини ўз кўзи билан кўрган одам менга айтиб берди. Ва мен «Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм!» деб ўша эшитганимни ёздим.

Оиланинг энг каттаси Комил ака эллик ёш атрофида, хотини, икки қизи, бир ўғли бор. Ўзиям, хотиниям олий илмгоҳда дарс беришади.

Шу маҳалланинг кекса отахони, ёши саксондан ошган Давлат тоға Комил акани кўрди дегунча чеҳраси ёришиб кетади, узоқдан қучоғини очиб келиб, албатта раҳматли Меҳри холадан гап очади.

— Э-э, Комилжон домла. Яхшимилар, тинчмилар, Илоҳим бувингизнинг руҳи-поклари доим сизни қўлаб-қувватлаб турсин, омин!— у кичкинагина кафтларини қизил мағиз юзига суртиб иссиқ жилмаяди.— Ажойиб бувингиз бор эди-да, раҳматлик, бутун маҳалла қизларига одобу аҳлоқдан, чеварликдан сабоқ берардилар. Отинойи эдилар. Юрсалар йўлларида гул очиларди. Тилларидан бол томиб турарди. Совчилар ҳам етти маҳалладан атай шу... бувингизнинг шогирдларини излаб келишарди-да. Кампирим раҳматлик ҳам Меҳри холанинг шогирди эди. Ҳай, нимасини айтай, бу... руҳинг шод. бўлгур кампирим эллик йил бирга яшаб, бир марта дилимни оғритмапти-я. Бир марта-я...

Давлат тоғанинг ҳозиргина кулиб турган кўзлари бир пасда ёшланиб, ўзи боладай хўрсинади. Ва бошини қуйи эгганча хайрхўшлашади.

Комил ака энди ўйчан ҳолатда йўлида давом этади. Қизиқ, эллик йилда бир мартаям дилини оғритмапти-я. Мени-чи?

Комил ака иш билан бўлиб, уларни эсламай қўйганига ўкинди. Яхшиям-ки, шу Давлат тоғага ўхшаганлар бор, улардан кейин нима бўламиз-а?! Онамнинг-ку, суратларини синглим катта қилдириб, уйининг тўрига илиб қўйган. Бувим-чи?! Бувим номи-нишонсиз йўқ бўлиб кетаверадими? Айтмоқчи, опамда бир кичкинагина суратлари бор, деб эшитувдим. Шуни катталаштирсам...

Комил аканинг қадами тезлашди. Ўзини енгил ҳис қилди. Бир ойга қолмай суратни катта қилдириб, меҳмонхонадаги китоб жавони устига қўйиб қўйди... «Бувижон, шу ердан бизга қараб ўтиринг-а», — деди.

Меҳри хола суратда ҳам кўзларидан меҳр ёғилиб, шунчалар самимий, беозор қараб турибди-ки, хонага кирганки одам ундан кўз узолмайди.

Хушхабарнинг қаноти бор, деганлари рост экан, шу нурли сурат ҳам қариндош-уруғларни бир-бири билан кўриштириб қўйди. Ҳатто борди-келдини узиб қўйган амма-холалар, жиянлар: «Ҳай, эшитдингларми, Комил ака Меҳри бувининг суратини катта қилдирибди»,— дейишиб, бир-бирларига хабарлашиб, келиб-кетишди. Суратни тавофу Комил акани дуо қилишди.

— Меҳри холанинг руҳи тирик экан. Ёки кўпчиликнинг эъзозидан суратга жон битдими, ҳарқалай, бир куни эрта билан торгина ошхонада чой ичишаётганда, Комил аканинг дилини оғритишди. Кеча қизи, ҳа, фан номзоди бўлиш ҳаракатида юрган катта қизи: «Ишимга бош қўшмаяпсиз, ота ҳам шунақа бўладими?» — деб қаттиқ жеркиб ташлаганди.

Комил аканинг пиёладаги чойи қолди, ҳорғин хўрсиниб, эгнига жомасини илганча меҳмонхонага кирди. Бувисининг суратига, унинг меҳрибон, нурли кўзларига илтижо билан тикилиб қолди.

— Ҳозирги келинларга, қизларга сизга ўхшаган отинойилар жудаям керак, бувижон. Эй, худойим, оҳимни эшитсанг-чи!— деб юракдан нола қилди. Шу чоғ сурат жонланди. Ҳа, Меҳри хола оппоқ ойимдака рўмолининг учларини икки елкасига ташлаб, майин жилмайганча суратдан аста буёққа чиқиб келди. «Хафа бўлма, болажоним, невара келинимниям, эвараларимниям менга қўйиб бер. Ўзим бир гаплашай...»— деди.

Комил ака шошиб, бувижонини ўтқазгани жой тополмай қолди. Кўрпача ёзмоқчи эди. Ҳамма ёқ устол-устул, каравот, турли-туман антиқа жовонлару диванлар, ором курсилари билан тўлиб кетганини мана шу топда сезди.

Бир пайтлар онаси раҳматлик қавиб берган кўрпачаларни ҳам айвонга опчиқиб, тахлаб ташлашган. Комил ака бир амаллаб ранги офтобда ўнгиб кетган яшил бахмал кўрпача топиб келди. Палос устига кўрпача ёзди. Қўлини кўксига қўйиб, бувисини таклиф қилди.

— Бувижон, марҳамат, ўтиринг.

Кейин у хотини, болаларини чақирди.

— Хой, келинглар, бувижонимни кўринглар, — деди Комил ака худди боладай яйраб, эркаланиб,— мана бу суратдаги бувим шулар бўладилар. Худо хоҳласа, энди уйимизга файз бўлиб, бирга яшайдилар.

Меҳри хола келину эвараларига қучоғини очган эди, улар хиёл қош чимириб, қўл учини узатиб «яхшимисиз?» дея эркакча кўришиб қўя қолишди. «Вой, товба, бизнинг замонларда одамлар ажабтовур бир-биримизни бағримизга босиб кўришардиг-а»,— деган ифода балққандай бўлди онанинг нигоҳида.

Шу чоғ ҳаммаларининг кўзи девордаги соатга тушди-ю «Вой, ишга кеч қоляпмиз!» деб тапир-тупур отланиб қолишди. Комил ака бувисининг ёнига келиб, унинг бахмалдек майин елкасини силади.

— Бувижон, хафа бўлманг. Хизматчилик... Мана, Дилшоджон тушгача уйда,— деб, 15—16 ёшлардаги кўзлари катта-катта, ўзи ингичка, рангпар, новча йигитчани кўрсатди.

Меҳри хола: «Майли, ой бориб, омон қайтинглар, ишларингиз унумли бўлсин»,— деб Дилшоджон билан қолаверди.

«Ҳай, майли, — деб ўйлади Меҳри хола ўзига таскин бериб, — одоб сабоғини Дилшоджондан бошлайқоларканман-да. Аввало нимадан бошласам экан, бу сочи елкасига тушган, бўйнига сариқ занжир таққан йигитчанинг дилига йўл топа олармиканман?» Шу чоғ Дилшоджон бурчакдаги истол устида турган каттакон қутининг тугмасини шақ-шуқ этиб босди-ю, бирдан шовқин-сурон кўтарилди.

Меҳри хола чўчиб тушди. Кимдир тушуниксиз тилда бақирар, Дилшод узун-узун қўлларию оёқларини ғалати қимирлатиб, куйга жўр бўлар эди. Меҳри холанинг қулоғи чиппа битди. Дилшоджон унинг қулоғи ёнига келиб қичқирди:

— Сизга қанақа кассета қўйиб берай, бабуля?

— Нима у катайсанг, болам?

Дилшод «Вой шуниям билмайсизми?» деб қорнини чангаллаб кулди.

— Қўй, болам, ўша катайсангни ўчир, андак у ёқ-бу ёқдан суҳбатлашайлик. Ўқишларинг қандай? Ўртоқларинг кимлар, нима ҳунар ўрганаяпсан?

Дилшод бу гапни эшитдими, эшитмадими, ҳайтовур гап қотди:

— Буви, мен дарс қилмайман, эртага имтиҳон! — деди.

Меҳри хола имтиҳон нималигини билади. Шунинг учун ҳам индамай айвонга чиқди. Эшикларни зич ёпди ҳам-ки, шовқин-сурон эшитилаверди. «Катайсадаги одам худди илон чаққандек бақирарди. Тавба, деб ўйлади Меҳри хола, бизнинг замонда имтиҳонга тинч жой топиб, дарс тайёрлашарди. Энди бунақа бўб кетибди-да.

Тушда Дилшод ўқишга кетаётгандагина катайсани ўчирди. Олам тинчиди.

Ҳадемай Дилшоднинг опаси Маликахон келди. Кийимлари алламбало, сочи қулоғига зўрға етган. «Тавба, бизнинг замонда қизларнинг сочи тақимини ўпарди-я» — деб юборди Меҳри хола. Бу гапга Маликахон: «Тақимини ўпадиган соч супиргиликка ярайди», — деб ҳозиржавоблик қилди. Ва ошхонада турганича нимадир тамадди қилди. Кейин шошилиб, йўлакда турган чўмичга ўхшаган буюмни қулоғига тутиб, «алло, алло» деб бошқача тилда узоқ гаплашди. Кейин: «Мен исвиданияга кетвомман» деб шарақлаб кулиб чиқиб кетди. Исвиданияси нимайкан-а, деб Меҳри хола ўйига етолмади.

Ҳадемай ишга, ўқишга кетганлар кеб қолишди. Дилшод ойнаижоҳаннинг қулоғини бураб диванга чўзилди. Комил ака газетга тикилди. Хотини ўзича ғудраниб овқатга уннади.

Кечки овқат пишди. Ҳайтовур, дастурхон атрофида ҳамма жамулжам бўлса, бир-икки оғиз гапирарман деб ўйлади, Меҳри хола. Йўқ, кино бошланди, деб телевизор кўриб ўтириб... Ҳамманинг қўли таомда-ю, кўзлари кинода. Киноси қурсин, нуқул отишма, бир-бирини ўлдиришдан нарига ўтмайди. Шу кинога қараб еганичганлари қандоқ ичларига тушаркин-а. Таом дегани, бамайлихотир танаввул қилса ҳазм бўлади.

Кинодан кейин яна алламбало томошалар кўришди. Малика ҳам «исвиданийсидан» ҳориб-чарчаб келди. Кейин ҳаммалари эснаб-эснаб уйқуга кетишди.

Эртасига ҳам худди шу аҳвол такрорланди. Биров билан бировнинг иши йўқ. Гаплашишга, ҳол-аҳвол сўрашишга вақт қайда?

Улар яна ишга отланишаётганда, Меҳри хола секингина гап қотди.

— Ҳай, Комилжон болам, дам оладиган кунларинг ҳам борми?

— Ҳа-а, бор, бувижон, — деди у, — икки кун дам оламиз.

Меҳри холанинг чеҳраси хиёл ёришди. Демак, икки кун мириқиб... Шу пайт Дилшод гапга суқилди:

— Шанбада ойимлар билан «гап»га кетасизу. Якшанба куни телевизорда учта футбол бор. Урре, кун бўйи футбол! Яшасин! Кечқурун «Тема».

Комил ака ўғил-қизига ғалати қаради-ю бувижонига кўзи тушиб, бир нима дейишдан ўзини тийиб қолди.

— Тавба! — Меҳри холанинг кўзлари ғамгин тус олиб, бош чайқади. — Жуда ғалати яшаркансила-я? Ҳа, айтмоқчи, анув фан номзоди бўламан, деган қизингни бир кўрдиму кейин йў-ўқ бўб қолди-я. Ё турмушга чиққанми?

Дадасидан олдин Малика жавоб берди.

— Қанийди уни эр олса, бабуля. Ўттизга кирди. Қари қиз бўб қолди...

Қизгинанинг бундай беибо гапидан Меҳри холанинг эти жунчикди.

— Қани ўша опанг, гапим кўп эди унга айтадиган, — деди.

— Московга кетган, бувижон, — жавоб берди Комил ака, — домласининг олдига.

— Домласини? — Меҳри хола ҳайратдан лол бўлиб қолди. — Московда домулла нима қилсин, болам?

Комил ака қараса бувисига узоқ тушунтиришга тўғри келаяпти.

— Эй, бувижон кечқурун ишдан қайтганимда ўзим сизга тушунтириб бераман. Хўпми? Сиз ўтириб туринг.

Меҳри хола тарвузи қўлтиғидан тушиб кетгандек бўшашди .Меҳмонхонага кириб бахмал кўрпачага чўкди.

Тушгача Дилшод, тушдан кейин Маликахон «касайта»ни варанглатиб қўйиб, «дарс» тайёрлашди.

Меҳри хола қулоғи битиб, дока рўмолининг иккита учини икки қулоғига тиқиб олди...

Комил акани, келинию эвараларини орзиқиб кутди. Шу бугун айтади: «Бу ойнаи-жаҳон ўлгурга бир кун дам беринглар, болаларим, бундоқ бир-биримизга қараб гаплашиб ўтирайлик. Бир-биримизни тушунайлик. Маниям ўзимга яраша икки оғиз гапим бор». Албатта, шундай қилади. Ҳа, Комилжон ҳам айтиб кетди-ю кечқурун гаплашамиз, деб. Ҳадемай келиб қолар...

Ажаб, бир пайтлар дастурхон атрофига йиғилишганда қанча яхши гапларни гаплашиб олишарди. Ёш болалар қулоқ бериб тинглашарди. Ош-овқатдан кейин Бедилхонлигу Навоийхонлик бошланарди. Эртаклар, достонлар, ўқишарди...

Шу пайт эшик тарақа-туруқ қилиб очилди. Меҳри хола: «Войй, ер қимирладими?» деб дарров калима келтирди. Йўқ, ер тинч экану бу... Комилжон ғирт маст бўлиб келган экан. Эшикдан киргач, пишқириб бироз турди-да, кейин бувижонига кўзи тушиб, чанг, лой оёқ кийимини ҳам ечмай, гиламни босиб, тўғри олдига борди. Тиз чўкиб бувисини ўпмоқчи бўлди. Бай, бай, ҳиди қурсин-ей.

Меҳри хола дока рўмол билан оғзини ўради. Юраги симм-симм увишди.

— Энди... шу... ха-па, бўмағай, бувижон, қиш-қиш-лоқдан шо... шогирдлар кеб қолишувди.

— Войй, шогирдларга шу тариқа ибрат бўладими, киши деган. Шу ёшдаям ичса-я, тавба! — деди Меҳри хола кўзларига ишонмай. — Шу ўзимнинг набирам Комилжонми?!

Келин ҳам ишдан қайтди. Эрининг турқи-тароватини кўрдию бор овози билан бобиллашга тушди.

— Яна ичиб келдингми, жонимга тегдинг. «Гап»да ичиб, маст бўлганларинг етмасмиди?

Ичкари хонадан Дилшод бақирди.

— Ойи, ўчиринг, овозингизни, дарс қивомман!

Малика эса ойнаижаҳон овозини баттар баландлатди. Меҳри холанинг заифгина юраги бу аҳволга дош беролмади. У аста ўрнидан турдию рўмоли учларини елкалари оша ташлаб, сурат сари юрди. Суратга сингиб кетди.

Санъат МАҲМУДОВА

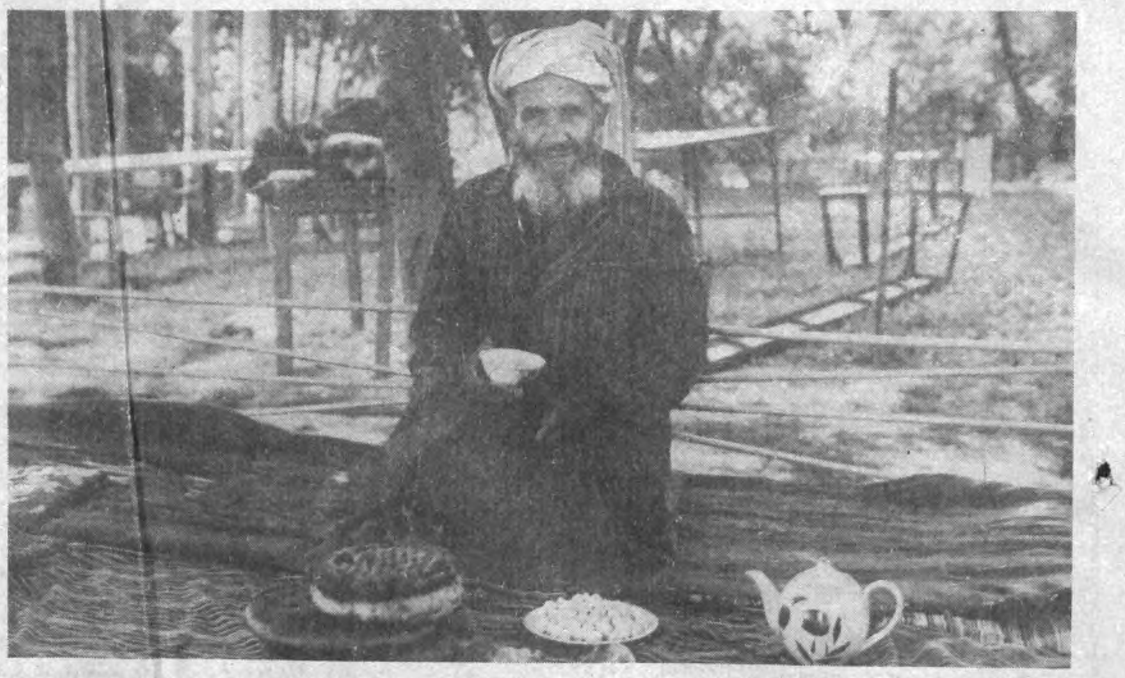

ҚЕКСАЛИКНИНГ ГАШТИ БОШҚАЧА.

Ж. ҚОЗОҚ олган сурат.

КАСБИДА СУТ ҚАЙТА ИШЛАНАДИ

КАСБИ райони марказида қатор саноат корхоналари, маданий-маиший хизмат бинолари қурилиши бошлаб юборилди.

РАЙОН аҳолисининг маъмурчилигига ҳисса қўшадиган корхоналардан бири — бу ерда бунёд этилаётган сутни қайта ишлаш заводи бўлади. Кунига 30 тонна сутни қайта ишлаб, турли маҳсулотларга айлантирадиган корхона қурилиши учун 31 миллион сўм сарф этилади. Айни кунларда бу корхона идорасининг ёрдамчи бинолари тикланмоқда.

Корхонанинг биринчи навбати келгуси йил ишга тушади ва Касбининг ўзида қатиқ, чакки, қаймоқ ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Касалхоналар, болалар муассасалари, мактабларни сут ва қатиқ билан таъминлаш яхшиланади. Хўжаликларнинг чорвадорлари эса фермалардан, аҳоли хонадонларидан олинаётган сутни Қарши шаҳридаги сут комбинатига ташишдан холос бўладилар, ортиқча сарф-харажатларга чек қўйилади.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

МЕН КУТГАН ПАРТИЯ

КАРМАНАЛИК собиқ партия ва совет ходими, кекса мураббийлардан бири Атҳам Ҳотамов «Ватан тараққиёти» фирқасига аъзо бўлиш учун ариза берди. Бунинг сабабини у шундай изоҳлади:

— Сталин ўлган йили партияга кирган эдим. Ватан учун жангга кирганман. Урушдан кейин ҳам Ватан қаерга юбормасин, унинг хизматини баҳоли қудрат адо этдик. 1991 йилгача КПСС сафида эдим. У тарқатилгач, бошқа партияга ўтишга шошилмадим. Янги партиянинг вужудга келишини кутдим. «Ватан тараққиёти» мен кутган партия экан. Унинг Низомини ўқиб шундай қарорга келдим. Энди умримнинг охиригача шу партия сафида қоламан. Биз бу дунёга Ватан деб келамиз ва Ватан деб кетамиз...

М. МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Шифокор огоҳлантиради

ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ, ГРИПП!

Яқинда Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги вилоят, туман ва қишлоқлардаги барча тиббиёт муассасаларига зудлик билан грипп касаллигига қарши кураш чора-тадбирларини кучайтириш ҳақида кўрсатма юборди. Шу муносабат билан бу юқумли касалликнинг республикамиз аҳолисига ҳуружи ва унинг олдини олиш борасида қилинаётган ишлар ҳақида гапириб беришни вазирлик санитария-эпидемиология Бош бошқармаси бошлиғининг муовини Носир Жўраевич Жўраевдан илтимос қилдик.

— Ҳақиқатан ҳам шу кунларда аҳоли ўртасида шамоллаш, тумов ва грипп касаллигига чалинаётганлар сони тобора ортиб бораётир. Бу ишнинг асосий сабабчиси — республикамизда сақланиб турган бугунги нобоп об-ҳаво шароитида ана шу касалликларни келтириб чиқарувчи вирусларнинг тез тарқалаётганлигидир. Бу хасталикка чалинган беморлар ўзлари билмаган ҳолда беихтиёр вирусларнинг кенг тарқалишига сабабчи бўлишади.

Грипп ўта юқумли ва жуда оғир асоратлар қолдирувчи хасталикдир. Унга йўлиққан кишининг боши, пешонаси, чаккалари ва кўз соққаси атрофида қаттиқ оғриқ пайдо бўлади. Иситмаси кўтарилиб дармони қурийди. Мускуллари, бўғинлари, умуман, аъзойи бадани қақшаб оғрийди.

Касаллик бошланганида бемор тез-тез акса уриб, бурнидан сув, баъзида эса қон оқиши мумкин. Кўпинча қуруқ йўтал пайдо бўлиб, томоғи қуриб, бурун катаклари битиб қолади. Иштаҳаси йўқолади. Кўнгил айнаб қайд қилиш билан ҳам кечади. Грипп ҳатто ҳеч қандай аломатларсиз ўтиши мумкин. Бу касаллик ёш болалар ва кексаларда жуда оғир бўлади. Хасталик аломатлари пайдо бўлиши биланоқ беморни алоҳида хонага ётқизиб дарҳол шифокор чақириш лозим. Барча муолажалар шифокорлар тавсияси асосида амалга оширилгани айни муддаодир. Акс ҳолда оддийгина кўринган грипп ўпка, юрак-қон томир ва буйрак касалликлари билан мураккаблашиб, кўнгилсиз воқеаларга олиб келиши ҳам мумкин.

Бу касаллик юқишининг олдини олиш учун энг аввало бемор ўраниб ётиши ва зудлик билан врач чақириши маъқул. Бемор кўча-куйда, жамоат жойларида қанча кўп юрса, дарднинг бошқаларга ҳам кенг тарқалишига сабабчи бўлади. Айниқса, ёш болаларнинг юпун кийиниб юришларига йўл қўймаслик лозим. Шунингдек, кўпчилик ишлайдиган жойлар, хоналарнинг ҳавосини бот-бот алмаштириб, озода сақлаш зарур. Тез-тез исириқ тутатиб туриш ҳам гриппнинг пайини қирқади.

Суҳбатдош
Абдумажид ЭРГАШЕВ.

БОБУР МИРЗОНИНГ ПАРИЖДАГИ ИХЛОСМАНДЛАРИ

АНДИЖОНЛИКЛАР бобомиз Бобур Мирзо қадамжолари бўйлаб халқаро юриш уюштириб, ғоят савоб ишга қўл урган эдилар. Энди ана шундай қутлуғ ҳаракатга парижликлар ҳам қўшилишмоқда.

Францияда фаолият кўрсатаётган Темур ва темурийлар ассоциациясининг мутасаддилари келгуси йилда бир қатор мамлакатлар сирасида Андижонга ҳам ташриф буюришмоқчи. Мақсад — моҳир саркарда, зукко шоирнинг киндик қони тўкилган жойларни кўриш, ўрганиш. Юртимизнинг бой мероси билан танишишдир. Жамиятнинг илмий котиби Фредерик Брессанд яқинда Андижонда бўлиб, келгуси йилдаги сафар Бобур Мирзонинг 500 йиллик таваллуди арафасидаги муҳим воқеалардан бири бўлади, дея таъкидлади.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ.

НАСИЯНИ ЎҒРИ ЧИҚАРГАН

ЯҚИНДА Навоий ҳокимлигида бўлиб ўтган йиғилишда шундай далил келтирилди: «Навоиазот» бирлашмаси Россия шаҳарларига 260 миллион сўмлик нитрон толасини насияга бериб юборган. Ҳозиргача нитрон пули корхона ҳисобига келиб тушмаган.

Йиғилишда бунинг сабабини корхона бош инженери В. Иванов ҳам тушунтириб беролмади. Балки ўша йиғилишда корхона бош директори, Ўзбекистон халқ депутати Вячеслав Крупин иштирок этганида, Россия шаҳарларида «сайр» қилиб юрган миллионлар ҳақида аниқроқ тушунча берармиди? Нима бўлгандаям, насияни ўғри чиқарган. Ўзимизда ҳам нитрон толасига талабгорлар йўқ дейсизми?

Қиссадан ҳисса шуки, охир-оқибатда «Служба — служба, дружба — дружба» бўлиши керак-да. «Дўстлик чегара билмайди» деб вайсаганимиз етар. «Ҳисобли дўст айрилмас». Бугуннинг шиори шу.

М. МАҲМУД.

«Ўзгўштсутмаҳсусавтотранс» ижарадаги ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ушбу корхона Бош директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган транспорт ходими

Тельман АКБЕРДИНнинг

вафот этганини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳумнинг оила аъзоларига, қариндошларига таъзия изҳор қилади.

● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН ● ЭЪЛОН

"ЮЛДУЗ"

ёшлар кичик корхонаси

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг Мирзо Улуғбек район қўмитаси «ЮЛДУЗ» ёшлар кичик корхонаси Сизни кириб келаётган 1993 йил билан табриклайди ва янги йилни биз сизга етказиб беришимиз мумкин бўлган Американинг «Форд» янги автомобиллари билан кутиб олишингизни тилайди.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ҳамза кўчаси, 59-уй.

Телефон: 32-38-53.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖЎРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.